

Vlaams
Parlement

vergadering **C335**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 24 september 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pensioenen in het onderwijs – 2859 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de investering van 4 miljoen euro, bestemd voor de bouw en renovatie van scholen, in de bouw van appartementen en luxeflats door het vicariaat Katholiek Onderwijs Bisdom Brugge – 2847 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de besteding van infrastructuurmiddelen – 2921 (2014-2015)	6
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de voorwaarde om gedoopt te zijn als leerkracht in het katholiek onderwijs – 2744 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het doopsel als voorwaarde voor vaste benoeming in het Katholiek Onderwijs Vlaanderen – 2762 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over levensbeschouwing en burgerschap op school – 2765 (2014-2015)	18
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het nieuwe type 9 in het onderwijs – 2723 (2014-2015)	27
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitvoering van het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs en een brede eerste graad – 2773 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de screening van de basisopties in de eerste graad – 2778 (2014-2015)	30
VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het M-decreet en de draagkracht van scholen – 2774 (2014-2015)	34

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de pensioenen in het onderwijs – 2859 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Het onderwijs moet mensen vormen, en om dat te doen is de inzet nodig van degelijke, vakbekwame en sterk gemotiveerde personeelsleden. Als men wil dat ons onderwijs dynamische mensen kan blijven inzetten, dan moet het onderwijs ook als tewerkstelling aantrekkelijk zijn.

Een correct bepaald ambtenarenpensioen is ook in vroegere loonstudies steeds beschouwd als een positief element van de onderwijsloopbaan. Daaraan sleutelen ligt dus niet voor de hand, en als het moet gebeuren, moet het gebeuren met de nodige omzichtigheid en zeker met overleg.

De verlenging van de loopbaan en de aanpassingen aan de pensioenleeftijd zijn verhoudingsgewijs op zeer korte termijn doorgevoerd, zeker als men die vergelijkt met de zeer lange overgangperiode die vroeger gebruikt werd om de eerste aanpassingen aan de leeftijd voor terbeschikkingstelling door te voeren.

De berekening van het pensioenbedrag wordt ook herbekeken, en hierover zijn personeelsleden uit het onderwijs ongerust: een berekening op basis van de langere loopbaan leidt tot een lager pensioenbedrag dan een berekening op basis van de laatste dienstjaren, en de bonificatie op basis van het diploma zou ook in de pensioenberekening kunnen wegvallen of verminderen. Bovendien wordt gevreesd dat de in het onderwijs voordelige tantièmes voor de pensioenberekening zouden wegvallen.

Pensioen is federale materie, maar Onderwijs is Vlaams. Minister, hoever staat het overleg met de federale minister van Pensioenen? Welk standpunt over onderwijspensioenen neemt u in dat overleg in? Was er reeds contact? Wat is er concreet afgesproken? Wat is de verdere timing van het overleg?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, de vraag is opportuun, temeer omdat minister Bacquelaine in de zomervakantie een aantal uitspraken heeft gedaan waarvan we afvragen wat hij eigenlijk heeft willen zeggen.

Het is een complexe materie. We moeten altijd een onderscheid maken tussen het openen van het pensioenrecht enerzijds en de hoogte van het pensioenbedrag anderzijds. De diplomabonificatie is voor regenten drie jaar en voor masters vier jaar. Als men die afschaft, dan moet men drie of vier jaar langer werken. Minister Bacquelaine heeft ook laten uitschijnen – en ik heb het federale regeerakkoord erbij genomen – dat het Nationaal Pensioencomité de uitfasering van de diplomabonificatie voor de berekening van het pensioenbedrag door een regularisatie van de studieperiodes via een persoonlijke bijdrage zal onderzoeken. Hoever staat dat onderzoek? Worden we daarin betrokken? Zoals de heer De Meyer zegt, zijn er nog drie restbevoegdheden in de Grondwet die federaal zijn.

Minister, hoe moeten we de betogen van de heer Bacquelaine begrijpen? Hoever staat het objectief onderzoek naar de tantièmes? In welke mate is Vlaanderen daarin betrokken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, ik zal de informatie geven waarover ik beschik. Ik kan u voorafgaandelijk melden dat het absoluut verschrikkelijk is om dergelijke uitspraak in de Knack te lezen net als je wilt starten met de onderhandelingen over het loopbaanpact. Als er onstabiele zaken zijn, dan is het terecht dat sommigen steigeren en zich afvragen hoe er over een loopbaanpact kan worden gediscussieerd als er in de wandelgangen wordt gezegd dat er aan het pensioenbedrag zal worden geraakt. Mijn humeur was niet in een opperste staat van geluk, als een humeur al gelukkig kan zijn. Uiteraard doen we niet aan politiek om permanent gelukkig te zijn.

Tot op dit ogenblik heeft de Federale Regering nog geen beslissingen genomen met betrekking tot de berekening van het pensioenbedrag voor het onderwijspersoneel. Er is inderdaad enerzijds het meerekenen van de diplomabonificatie om een recht te openen om met pensioen te gaan. Dat is de hele discussie over langer werken. Daar zijn wel al beslissingen over genomen. Er is anderzijds altijd gecommuniceerd dat er geen impact zou zijn op de hoogte van het pensioenbedrag.

Wel staat in het federaal regeerakkoord dat er een aantal maatregelen mogelijk zijn, bijvoorbeeld de mogelijkheid tot het bepalen van het pensioenbedrag via het verwerven van punten. Daarover zijn geen beslissingen genomen. Het was niet de bedoeling dat mensen erop achteruit zouden gaan. Bij de uitwerking van deze maatregel wordt er veel belang gehecht aan het Nationaal Pensioencomité, dat voor goed overleg en gedragen oplossingen moet zorgen. Dat comité is voor de eerste keer samengekomen op 14 september 2015. Met het oog op een zo efficiënt mogelijke structuur van het Nationaal Pensioencomité kan het zijn werkzaamheden uitvoeren in commissies. Zo is er een commissie opgericht belast met de pensioenen van de publieke sector, waarin de gewesten en de gemeenschappen structureel vertegenwoordigd zijn.

De Vlaamse Regering heeft hierin twee vertegenwoordigers. Nog niet zo lang geleden hebben we beslist dat één daarvan voor de minister-president is en één voor de minister van Onderwijs. De commissie is nog niet samengekomen, maar de standpunten die we zullen innemen, zullen binnen de Vlaamse Regering worden afgetoetst. Het is dus evident dat het overleg moet verlopen via het Nationaal Pensioencomité, waarin ook Onderwijs vertegenwoordigd is. Dat is niet onbelangrijk, gelet op het grote aantal personeelsleden dat we vertegenwoordigen. Zover staan we vandaag.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Het is bijzonder belangrijk dat deze discussie intellectueel correct en met de nodige transparantie wordt gevoerd. Ik vind dat u, minister, in de media goed hebt gereageerd op de uitspraken van sommige federale collega's. Ik ben ook blij met de uiteenzetting van collega Daniëls. Hij heeft me gerustgesteld, want ik was een beetje verontrust door uitspraken van zijn collega De Roover in Knack. Ik kan u, minister, alleen aanmoedigen om het structureel overleg met een grote alertheid in het Pensioencomité van nabij te volgen en uiteraard zullen ook wij dit dossier met even veel alertheid blijven volgen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Mijnheer De Meyer, ik denk dat onze beide partijen dezelfde bekommernissen hebben. Als we niets aan de pensioenen doen, dan weten we dat er op het einde van de rit ook niets meer zal zijn. Daarom ook staat in het federaal regeerakkoord dat iedereen langer zal moeten werken. Dat is duidelijk. Iets anders is natuurlijk de uitvoering van die beslissing en de modaliteiten in alle verschillende pensioenstelsels die we in ons land hebben. Is pensioen uitgesteld loon of is het dat niet? Die discussie moet zeker nog worden gevoerd. Het is belangrijk dat we het federaal regeerakkoord op dit punt ook in

ere houden. Als we niets doen, dan zadelen we de volgende generaties op met ofwel de factuur ofwel het feit dat er geen pensioen meer is. We hebben dus dezelfde bekommernis, collega De Meyer, maar we moeten er ook voor zorgen dat wat in de pers verschijnt, correct is. We hebben ongetwijfeld allemaal veront-ruste vragen in onze mailbox gekregen. Zodra er duidelijkheid is, moeten we daarover ook snel communiceren. Tegen het einde van hun loopbaan beginnen mensen te plannen. Ze willen weten wanneer ze kunnen vertrekken en hoeveel pensioen ze krijgen, maar ook of ze de kinderen van hun zoon of dochter kunnen opvangen. Dergelijke zaken zijn belangrijk voor mensen. We moeten dus duidelijkheid creëren.

Het debat moet met grote nauwkeurigheid worden gevolgd en er moet individueel worden uitgerekend welke cumulatieve gevolgen de voorstellen hebben. Ik denk dan aan diplomabonificatie, referentiesalaris, anciënniteit en bepaalde verlofstelsels.

Tot slot wil ik er toch nog eens op wijzen dat Vlaanderen in 2012 de nodige en moedige beslissing heeft genomen om terbeschikkingstelling (tbs) te laten uitdoven. Bij ons is dat nu rond, maar de Franse Gemeenschap heeft op dat vlak nog een weg af te leggen en belast daarmee indirect ook de pensioenen. Wij zijn goede leerlingen geweest en ik vraag dan ook expliciet dat punt ook aan de andere kant van de taalgrens onder de aandacht te brengen.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Transparantie is belangrijk. Mensen uit de onderwijssector die vandaag hun pensioen aanvragen, worden soms met veel onduidelijkheid geconfronteerd. Blijkbaar is het voor de administratie ook niet steeds makkelijk om het juiste antwoord te geven.

Het klopt, collega Daniëls, dat we dezelfde bekommernissen hebben, maar er zijn nuances waarmee we hetzelfde doel willen bereiken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik merk inderdaad weinig verschil tussen de boodschappen van u beiden. Ik ben wel zeer gevoelig voor wat de heer Daniëls zei over de hoogte van het pensioenbedrag. Iedereen weet waarom de pensioenen in het onderwijs zijn wat ze zijn. Ze worden beschouwd als uitgesteld loon. Als we de indruk wekken dat we aan het bedrag willen morrelen, dan lopen we onmiddellijk het gevaar dat er in Vlaanderen looneisen worden gesteld. Als we willen werken aan een loopbaanpact is dat voor mij natuurlijk een heel moeilijke context. Daarvoor heb ik meerdere weken van stabiliteit nodig. Op het ogenblik is dat wel onder controle, maar in dat opzicht waren die uitspraken zeer ongelukkig, vooral omdat we weten dat daarover nog absoluut geen beslissing is genomen. Bovendien moeten eventuele beslissingen op dat terrein worden genomen in de geëigende organen, waarin Vlaanderen ook een stem heeft en de kans krijgt om met de drie coalitiepartners vooraf duidelijke standpunten in te nemen. Dat zal ik ook streng bewaken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de investering van 4 miljoen euro, bestemd voor de bouw en renovatie van scholen, in de bouw van appartementen en luxeflats door het vicariaat Katholiek Onderwijs Bisdom Brugge – 2847 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de besteding van infrastructuurmiddelen – 2921 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, op 25 augustus bereikte ons het bericht dat het Vicariaat Katholiek Onderwijs Bisdom Brugge 4 miljoen euro zou hebben gespendeerd aan de bouw van appartementen en luxeflats. Dit geld was nochtans bedoeld voor de renovatie en bouw van scholen. De verdediging luidt dat deze investering gebeurde vanuit een langetermijnvisie. Het geld zou uiteindelijk moeten terugvloeien naar de scholen.

Uit een reactie van het katholiek onderwijs bleek dat het vicariaat dit schijnbaar zonder informatie-uitwisseling had beslist. De bisschop van Brugge, Jozef De Kesel, zou niets geweten hebben van de structuren die opgezet werden. Hetzelfde geldt voor het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO). Lieven Boeve gaf mee dat men, om dit soort zaken in de toekomst te vermijden, bezig is met de herstructurering van de koepel met het oog op meer transparantie.

Daarnaast is er onduidelijkheid over de herkomst van de middelen. Enerzijds wordt gemeld dat het gaat om de werkingsmiddelen van scholen die elk jaar door de overheid, en bijgevolg afkomstig van de belastingbetaler, worden doorgestort naar de verschillende koepels. Het VSKO zou die vervolgens doorstorten naar de verschillende vicariaten. In dit geval spreken we van belastinggeld dat voor een andere dan de bedoelde eindbestemming werd aangewend. Anderzijds stelt het VSKO dat het geld van een gift afkomstig was.

Minister, u gaf in een reactie op de feiten terecht mee dat geld voor het onderwijs steeds bij het onderwijs moet terechtkomen en dat er nood is aan meer transparantie. Daarom vroeg u ook tekst en uitleg aan het Katholiek Onderwijs. Tegelijkertijd beweerde u in dezelfde reactie dat alle middelen voor scholenbouw in het vrij onderwijs via het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) verlopen. Dat zou op een heel gecontroleerde wijze gebeuren, via concrete dossiers. Dit lijkt op het eerste gezicht een tegenstelling.

Graag kreeg ik dan ook enkele verduidelijkingen van u. Hebt u intussen een uitgebreide reactie gekregen van het VSKO? Indien ja, kunt u daar tekst en uitleg bij geven? Kunt u meer uitleg geven over de herkomst van de 4 miljoen euro die gespendeerd werd door het Vicariaat Katholiek Onderwijs Bisdom Brugge? Ging het om overheidsgeld of om een gift? Indien het om overheidsgeld ging, hoe verklaart u dan dat men dit geld uit het oog verloren heeft? Over welke periode werd het geld uitgegeven en aan hoeveel verschillende projecten werd het besteed?

Hoever staat het VSKO met de herstructurering en met de belofte om meer transparantie? Wordt u hierover ingelicht? Indien ja, bent u tevreden met de geplande of reeds uitgevoerde hervormingen?

Gezien de lange wachtlijsten waarmee we nu reeds kampen, is het een optie om in een sanctiemechanisme te voorzien wanneer scholen in de fout gaan door overheidsgeld niet te investeren in hun scholen. Wat is uw mening hierover? En wat met sancties ten aanzien van koepels die herhaaldelijk in de fout gaan?

Hoe bent u van plan gelijkaardige scenario's in de toekomst te vermijden? Ziet u heil in het opstellen van een soort kadaster dat een objectief overzicht geeft van het scholenpatrimonium van elke koepel? Bent u voorstander van een transparant overzicht van alle geldstromen bij de bouw van scholen?

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, ik zal niet alles herhalen, de probleemstelling is duidelijk en kwam ook uitgebreid aan bod in de pers. Ik beperk me tot de vragen.

Hebt u ondertussen extra informatie gekregen over de juiste toedracht? We hebben al een stukje van uw reactie kunnen lezen in de pers, maar het zou goed zijn indien u deze gelegenheid aangrijpt om alle cowboyverhalen tegen te spreken en de ware verhalen te duiden.

Een belangrijke vraag vanuit onze controlerende functie: bent u er 100 procent zeker van dat er geen overheidsmiddelen zijn gebruikt in deze vastgoedoperatie of financiële operatie? Kunt u toelichten hoe de controle op de besteding van de werkingsmiddelen en de middelen infrastructuur binnen onderwijs nu gebeuren? Stel dat er effectief ook een deel werkingsmiddelen gebruikt zijn, hoe is het dan mogelijk dat er aan die controle werd ontsnapt?

Zult u met uw diensten en de onderwijsverstrekkers overleggen om de controlemechanismen, niet alleen in de vrije sector maar in alle netten, te versterken? Zult u hierbij de garantie geven dat middelen die bestemd zijn voor onderwijs ook daadwerkelijk voor onderwijs worden aangewend?

De basisbedenking, zowel in de pers als van verschillende collega's, ook van de heer De Gucht en mezelf, is dat duidelijkheid en transparantie de ordewoorden moeten zijn wanneer we het hebben over de besteding van middelen van de Vlaamse overheid – of van een andere overheid. Zeker met het masterplan scholenbouw dat er zit aan te komen en de nieuwe formules van financiering die u al onder de aandacht hebt gebracht, is die nood aan transparantie en vooral aan de zekerheid dat de middelen worden gebruikt voor wat de zaken waarvoor ze bestemd zijn, heel groot. Ik denk dat uw antwoord vandaag ons voor een stuk kan helpen om de ongerustheid daarover op het terrein weg te nemen, zeker bij leerkrachten die weinig te maken hebben met al die constructies van patrimonium-vzw's en de vele soorten middelen die scholen en schoolbesturen krijgen, maar die voortdurend te horen krijgen: "Daar is geen geld voor."

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ook ik ben niet van plan om alles te herhalen. Wat ons vooral opviel, was de uitspraak van de betrokkene dat er eigenlijk geen infrastructurale noden waren, vandaar dat het geld opzij werd gezet om te sparen voor de toekomst. Dat lijkt me heel vreemd. En uit een kleine bevraging bij een aantal scholen bleken er toch een aantal noden te zijn. Kunt u dit duiden, los van de vraag of het al dan niet om giftgeld zou gaan?

Ik verwijs ook naar de motie die ik in het verleden samen met een aantal collega's heb ingediend. We moeten goed nagaan wat er gebeurt met overheidsgeld. En ik wil dit direct al wat nuanceren. Dat scholen sparen om iets te doen, lijkt me

logisch. Niet elke euro die men krijgt, kan 's anderdaags al worden uitgegeven. Maar wat is sparen? Dat is natuurlijk een rekbaar begrip.

Wordt het opzijgezet, met een zekerheid van rendement en een duidelijk doel? Is het een fonds, zoals we het kennen in de vzw-wetgeving? Of kan het verdwijnen in allerlei structuren? Huursubsidie is nu mogelijk gemaakt. De collega's hebben al verwezen naar patrimonium-vzw's en andere patrimoniumvehikels. Hoe kunnen we er zeker van zijn dat dergelijke patrimoniumvehikels geen onderwijsgeld afwenden door een vorm van intelligente huurformules, zodat die middelen worden gebruikt om andere doelen buiten het onderwijs te dienen?

Minister, u moet naar dat onderwijsgeld op zoek gaan bij begrotingsbesprekingen. Het zijn infrastructuurmiddelen, waarbij deze regering de keuze heeft gemaakt om andere dingen niet te doen, maar die liggen niet voor het rapen. Ze moeten echt gaan naar de noden die zich vandaag voordoen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): We weten allemaal dat we nog steeds een achterstand hebben in de financiering van scholenbouw. Als je dan zulke berichten leest in de krant, stoot dat uiteraard heel veel mensen tegen de borst. Ook u hebt terecht verontwaardigd gereageerd op die mogelijke afwijking van middelen, minister. Ook ik vraag graag wat meer inzicht in wat zich daar precies heeft afgespeeld, zodat we er ook zelf wat duiding bij kunnen geven.

Het is zinvol dat er meer transparantie komt in de subsidiestromen. We gaan binnenkort discussiëren over de conceptnota scholenbouw, we hebben er zelf ook een ingediend voor het reces. Hoe denkt u meer transparantie te kunnen creëren in die subsidiestromen naar de verschillende inrichtende machten?

We sluiten ons aan bij wat de heer De Gucht heeft gezegd. We pleiten ook voor een kadaster van schoolgebouwen, niet enkel omwille van die transparantie, maar ook om te kijken naar multifunctioneel gebruik. Hoe kunnen schoolgebouwen zo goed mogelijk dienstdoen als maatschappelijk vastgoed, niet enkel als onderwijsinstelling, maar ook voor mogelijk andere maatschappelijke functies die belangrijk zijn in een wijk, een gemeente of een stad?

De investerings-vzw's of de patrimoniumstructuren, zoals de heer Daniëls ze noemt, voor vrije scholen en hun inrichtende machten zouden naar ons aanvoelen ook wel wat transparanter moeten zijn, en zelfs openbaar, wat ons betreft. Vindt u dat ook, minister? Ze werken toch met heel veel gemeenschapsgeld. Hoe zou u dat desgevallend proberen te bewerkstelligen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, begrijpelijkerwijze zorgt dit dossier voor de nodige commotie. Een stadsgenoot had me een brief gestuurd, die ook aan u is overgemaakt. Ik heb het antwoord dat u aan hem richtte ook opgevraagd, minister. Ik was er wel gelukkig mee.

Ik neem de twee belangrijkste alinea's eruit: "Voor Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits staat het buiten kijf dat middelen die door Vlaanderen toegekend zijn voor onderwijs, ook voor onderwijs moeten worden gebruikt. De besteding van de werkingsmiddelen in het basis- en het secundair moeten voor onderwijs dat in de scholen wordt aangeboden worden ingezet. De middelen voor scholenbouw die aan het GO! en via AGION aan het gesubsidieerd onderwijs worden toegekend moeten aangewend worden voor scholenbouw. In het geval van het vrij onderwijs gebeurt dat binnen AGION op zeer gecontroleerde wijze via concrete dossiers."

“De minister kan u verzekeren dat ze in dezen zeker niet zomaar is overgegaan naar de orde van de dag. De minister heeft de directeur-generaal van het Katholiek onderwijs Vlaanderen hierover persoonlijk geïnterpelleerd en heeft haar administratie opdracht gegeven nogmaals te verifiëren dat er geen onderwijsmiddelen zijn afgewend.”

Minister, deze twee alinea's stelden mij wel gerust. Ingaande op suggesties en vragen van collega's, denk ik dat het geen slechte vraag is om een transparant overzicht te hebben op alle geldstromen bij scholenbouw, integendeel. Ik pleit ervoor dat het iets ruimer gaat, zodat we er ook een zicht op krijgen of er misschien scholen zijn binnen bepaalde netten die middelen van infrastructuur op een of andere wijze afwenden. Ik zou er ook voor pleiten dat we meer zicht hebben op de totale financiering van onderwijs, niet enkel door het ministerie van Onderwijs, maar bijvoorbeeld ook door de provincies en gemeenten, zodat we alle geldstromen kennen, niet enkel voor scholenbouw, maar voor de volledige financiering, om een volledige transparantie te hebben op alle terreinen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik onderscheid twee delen in de vragen: wat er precies is gebeurd, en dat ga ik eerst uitleggen, en dan vragen naar transparantie en verbetering.

Ik start met de feiten. Wat gebeurd is, heb ik vernomen via de media, zoals u allemaal. Onmiddellijk daarna heb ik aan het Katholiek Onderwijs Vlaanderen (KOV) tekst en uitleg gevraagd over het dossier. Ook het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) heeft onmiddellijk per brief uitleg gevraagd en ook per brief een antwoord gekregen. De indruk werd gewekt dat het hier ging om de aanwending van de bijdragen die de vzw VSKO – nu het KOV, mijnheer De Gucht – ontvangt van de scholen die behoren tot het Katholiek Onderwijs Vlaanderen. Dat is fundamenteel: zijn het zulke middelen of niet? Daarop heeft het KOV me bevestigd zelf een onderzoek opgestart te hebben om meer duidelijkheid te krijgen over het dossier van de Diocesane Onderwijsdienst Brugge. Dat onderzoek loopt nog.

Het standpunt van KOV is in elk geval duidelijk. Het is ook ons standpunt. Elke euro bestemd voor onderwijs moet effectief naar onderwijs gaan. Schoolbesturen storten ledenbijdragen aan koepels. Dat weten jullie waarschijnlijk. Ik benadruk dat die bijdragen enkel voor onderwijsdoeleinden en voor de ondersteuning van scholen kunnen worden gebruikt. Dat geldt uiteraard ook voor de middelen die de koepel KOV doorstort voor regionale werkingen. Als KOV middelen doorstort aan bisdommen en congregaties, dan hebben zij in elk geval de ondersteuning van het katholiek onderwijs als statutair doel. Ledenbijdragen gaan naar de koepel. Die moet dat inzetten voor van alles en nog wat. Dat kan begeleiding zijn of iets anders. Als de middelen aan de regionale congregaties worden doorgestort, moeten die bedragen worden gebruikt voor onderwijs en voor niets anders dan onderwijs.

KOV is volop in hervorming. De raad van bestuur heeft beslist om een financieel comité op te richten dat onder andere als taak heeft de interne financieringsregelingen grondig te screenen, om zo totale financiële transparantie van inkomsten en uitgaven inzake onderwijswerking te creëren. Ik kan die stappen alleen maar aanmoedigen. Ik vind het elementair dat dit gebeurt. Ze hebben mij ook gezegd dat overeenkomstig de wettelijke bepalingen inzake boekhoudkundige verplichtingen van vzw's ook de jaarrekeningen en de balans van KOV jaarlijks door een commissaris-revisor zullen worden onderworpen aan een grondige controle.

Dat wat de transparantie betreft. Wat zijn nu de feiten?

KOV heeft ons meegedeeld dat de geïnvesteerde middelen afkomstig waren van een gift. Het zou dus niet gaan om een afwijking van overheidsmiddelen en ook niet om

een persoonlijke verrijking, aldus KOV. Zij hebben de rekeningen van de betrokken vzw Diocesane Onderwijdsdienst Brugge bekeken. Daaruit blijkt dat de ontvangsten uit giften het bedrag van 4 miljoen euro zeer ruim overschreden hebben. Ik zal u geen details geven van wie die giften zijn en hoe ze er kwamen. Daaruit kan men duidelijk afleiden dat er, wat het specifieke dossier betreft, geen overheidsmiddelen zijn gebruikt. Het ging om middelen afkomstig uit een gift, niet aan een school of een schoolbestuur of KOV, maar aan de betrokken diocesane vzw.

KOV heeft alle relevante informatie hierover, gestaafd met een aantal financiële documenten, aan AgODi bezorgd, en heeft zich ook bereid verklaard om bijkomende toelichting te verschaffen indien dat nodig zou blijken.

Het onderzoek is nog niet afgerond. Ik geef u dus nu de eerste bevindingen mee. Het was een schenking met een bepaald doel. Het bedrag is gebruikt voor een aantal zaken. Er werden daarin geen doorgestorte werkmiddelen betrokken. Mijn administratie heeft de opdracht gekregen om dit te verifiëren. Dit zijn de brief en de stukken en de documenten die bezorgd werden, maar ik wil hierover 100 procent duidelijkheid en transparantie.

Ik vind de vragen die hier worden gesteld en de suggesties die worden gedaan, zeer waardevol en pertinent. Zeker in tijden van budgettaire krapte vind ik het als minister verschrikkelijk om te lezen dat de suggestie zou worden gewekt dat de middelen die de overheid investeert in werkmiddelen of scholenbouw, niet zouden worden besteed aan datgene waarvoor ze bedoeld zijn. Ik kan dat niet over mij heen laten gaan. Het onderzoek in dat individuele dossier maakt duidelijk dat we zeer snel en transparant moeten kunnen zien waarvoor die middelen worden gebruikt.

Wat de werkmiddelen betreft, wil ik jullie toch vragen om nog eens zeer goed het verslag van het Rekenhof te lezen. Het is nog maar een paar maanden oud. Daarin ging zeer veel aandacht naar het SES-gerelateerd (sociaal-economische status) luik van het onderzoek. Maar er staan nog heel veel andere interessante zaken in over de werkmiddelen. Het Rekenhof zegt onder andere dat er niet zoveel duidelijkheid bestaat over waarvoor de werkmiddelen die scholen krijgen allemaal gebruikt worden. Het Rekenhof zegt niet dat alles gekleurd moet worden. Scholen moeten de vrijheid hebben om daarmee om te gaan.

Collega's, we zitten hier op een belangrijk snijpunt. Wat willen we? Geven we aan scholen de vrijheid om de werkmiddelen te besteden? Uiteraard moet het aan onderwijs besteed worden. De verificatie gaat dat allemaal controleren. Of willen we dat nog meer verstrengen? Willen we die werkmiddelen nog meer kleuren? Of vinden we dat de scholen vrij zijn om te besteden en dat we daar geen zware extra administratie moeten op zetten? Daarnaast is het wel zo dat de onderwijsdiensten en de verificatie controleren. Er zijn wel mechanismen die daarmee bezig zijn.

Dat wat betreft de werkmiddelen en het debat dat daarover zal worden gevoerd. De besteding van de middelen voor infrastructuur is een totaal ander verhaal. De middelen voor scholenbouw die aan het GO! en aan het AGION, aan het vrij en het officieel gesubsidieerd onderwijs worden toegekend, moeten worden aangewend voor scholenbouw. In het geval van het vrij en het officieel gesubsidieerd onderwijs gebeurt dat binnen AGION op een gecontroleerde manier, door middel van concrete dossiers. AGION controleert in elke fase van de subsidiëring. De inrichtende macht, een schoolbestuur of een gevolmachtigde, moet een aanvraag ondertekenen. Bij die ondertekening is een bewijs van volmacht noodzakelijk. In de subsidieaanvraag worden het bouwprogramma en de onderwijsinstelling waarop de subsidieaanvraag betrekking heeft, omschreven. Ook het rekeningnummer van het schoolbestuur moet voor de storting van

de subsidie vermeld worden. De aanvraag moet worden vergezeld van een concreet bestek: plannen, administratieve en technische bepalingen, alles wat betrekking heeft op de bouwopdracht. Het schoolbestuur moet daarnaast beschikken over een zakelijk recht voor de concrete onderwijsinstelling. Dat kan een eigendom zijn, een opstal of een erfpacht. Dat wordt ook gecontroleerd bij de toekenning van de subsidie.

Als de werken worden gegund, moet het schoolbestuur een ondertekend voorstel van toewijzing aan een bepaalde aannemer doen. Het bestuur voegt hier het gunningsverslag en de offertes aan toe. AGION ziet de toewijzing na en gaat vervolgens akkoord met de toewijzing van de werken. Ik vind al die controles een beetje 'overkill'.

Aan de uitbetaling van de subsidie is ook een hele batterij voorwaarden verbonden, onder andere met betrekking tot het rekeningnummer. Iedere betaling gebeurt op basis van een vorderingsstaat die door AGION wordt gecontroleerd. Ik heb gevraagd of dit anders kan, want het is een heel lange procedure. Er gebeuren dus verschrikkelijk veel controles.

Daarenboven zijn er nog controles ex-post. Uit alle administratief afgesloten dossiers worden er jaarlijks op basis van een steekproef dossiers geselecteerd waarbij ter plaatse wordt gecontroleerd of de subsidies correct werden aangewend, namelijk of het wel gaat over een gebouw met een onderwijsbestemming. AGION vordert de subsidie terug bij verkoop of bij verlies van de onderwijsbestemming van de infrastructuur waarvoor subsidie werd verleend, en dit tot twintig jaar na het verlenen van de subsidie.

Tot slot wordt AGION zelf gecontroleerd door verschillende controleactoren zoals de bedrijfsrevisor, Audit Vlaanderen en het Rekenhof, die onderzoeken of de subsidieprocedures correct verlopen.

Binnen het GO! gelden er eigen procedures. Daar werkt men met integraalplannen, waar ook zeer nauwgezet op toegezien wordt.

Er was een vraag over het kadaster, wat ik zeer evident vind. Mevrouw Gennez, ik zou kunnen vragen waarom het er nog niet is, maar ik begrijp waarom het er nog niet is. Het is begrijpelijk dat er een officieel kadaster zou moeten komen van het totale scholenpatrimonium van alle onderwijsnetten. Dit is vroeger in de besprekingen over scholenbouw al aan bod gekomen. Ik heb toen aangegeven dat een totaalinventaris van schoolgebouwen er niet is omdat schoolgebouwen verspreid zitten over verschillende onderwijsnetten, over verschillende types van eigenaars waaronder publieke overheden en private partners, in allerhande juridische statuten op basis van zakelijke en persoonlijke rechten. De eventuele opmaak van een dergelijk kadaster lijkt eenvoudig, maar dat is het zeker niet. Het vormgeven van een nauwkeurig, betrouwbaar en actueel kadaster inzake schoolinfrastructuur vereist een omvangrijke investering in tijd en middelen van verschillende miljoenen euro's.

Ik kan u wel meegeven dat het Gemeenschapsonderwijs door middel van de opmaak van de GO!-integraalplannen – één per scholengroep – bezig is aan de inventarisatie van alle GO!-schoolinfrastructuur. Deze oefening is nog volop bezig, maar het is elementair dat ze gebeurt. Ik krijg her en der vragen over leegstaande gebouwen die niet worden verkocht en ergens anders voor zouden kunnen worden gebruikt. Het gaat om een gedelegeerde bevoegdheid. Ik moet dan steeds vragen hoe het precies in elkaar zit.

Ik vind de beweging van het werken met integraalplannen schitterend. Men wil vraag en aanbod matchen en men krijgt middelen. Op die manier wordt een mooi

meerjarentraject opgemaakt. Het is goed dat het gebeurt, maar de oefening is nog maar net begonnen.

Daarnaast is er de schoolgebouwenmonitor. Voorlopig vragen we op basis van vrijwilligheid om alle gegevens daarin in te brengen. Het wordt een beetje beter, maar een actueel register op poten zetten is een werk van lange adem. Ik wil me er echter niet achter verstoppen.

In de conceptnota masterplan scholenbouw staat dat we zullen meewerken aan de optimalisering van de inventarisatie van ongebruikte gebouwen en leegstaande panden in het kader van het grond- en pandenbeleid, met zeer veel aandacht voor leegstaande schoolgebouwen, en dat we initiatieven ondersteunen met betrekking tot de inventarisatie van beschikbare gronden en kantoorgebouwen voor onderwijs in capaciteitsgebieden.

Ik ben een groot voorstander van een geïntegreerde aanpak waarbij administraties uit verschillende beleidsdomeinen samenwerken, zeker in regio's waar er acute nood is aan capaciteit. Het is niet altijd nodig om een volstrekt nieuw gebouw te plaatsen om in extra capaciteit te voorzien. Ik hoop dat ik duidelijkheid heb verschaft over de aanwending van de subsidies.

In het masterplan worden ook een aantal aanzetten gegeven om na te gaan of er niet meer kan worden ingezet op projectfinanciering in plaats van altijd maar trekingsrechten toe te kennen. Dat debat moet later worden gevoerd omdat we dan betoelagen in functie van gerealiseerde projecten en niet alles in stukken kappen.

Dit is de stand van zaken. Ik benadruk dat het lopende onderzoek nog niet is afgerond. Uit de informatie blijkt dat er geen werkingsmiddelen of subsidies in het geding zijn. Ik wacht het eindverslag af, na volledige en transparante controle.

Kan er nog beter worden gecontroleerd? Dat kan, maar ik vind het voor alle netten en koepels van belang dat hun controlesystemen op punt staan. Als de scholen bijdrages betalen, moeten zij kunnen aantonen dat alle middelen worden besteed aan onderwijsdoeleinden. Dat moet gebeuren in alle transparantie, niet alleen voor het KOV maar ook voor het officieel gesubsidieerd onderwijs en het GO!

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik ben tevreden dat u de bekommernis deelt dat de middelen die voor het onderwijs bestemd zijn, ook terechtkomen bij dat onderwijs. U pleit voor transparantie en zegt dat er grondige controles gebeuren en dat dit in de toekomst ook verder moet gebeuren. Als je aan een instelling vraagt hoe het in elkaar zit en ze zeggen dat het een gift is maar dat het toch verder onderzocht zal worden, dan vind ik het speciaal dat het onderzoek zo lang duurt. *(Opmerkingen van minister Hilde Crevits)*

Dat is niet uw schuld, maar wel die van het bisdom.

Het verbaast me dat u zegt dat het opstellen van het kadaster geen eenvoudige zaak is. Ik kan me voorstellen dat er in het vrij onderwijs verschillende juridische vormen achter zitten en dat dit niet zo eenvoudig is. Met enige aandrang zouden we er echter voor moeten pleiten dat dit vorm krijgt in de volgende jaren. We zouden een einddatum moeten opleggen tegen wanneer we een overzicht willen van hoe het scholenlandschap in elkaar zit. Dat zou niet alleen zorgen voor transparantie, maar zou ook duidelijkheid scheppen voor plannen in de toekomst.

Wat betreft de geldstromen en het verloop ervan, moet er niet alleen transparantie zijn naar ons. In een maatschappij zoals de onze die evolueert en waarbij alle onderzoek aantoonbaar dat er een veel grotere participatie zou moeten zijn en dat

de burger afkerig staat tegenover de politiek omdat er te weinig transparantie is, moet er duidelijkheid zijn over de stromen van belastinggeld naar scholen van welk net dan ook. Het is niet meer dan normaal dat mensen weten wat er met hun belastinggeld gebeurt, en zeker als het gaat over geld voor de toekomst van de volgende generaties.

Je kan je moeilijk voorstellen dat er een gift is naar een vzw van het GO! of het officieel onderwijs waarvan we zeggen dat het een gift is die niet echt voor scholenbouw is bedoeld.

We hebben een deel van die gift geïnvesteerd, omdat dat op langere termijn meer geld kan opbrengen. Heel Vlaanderen zou steigeren. Men kan toch niet enerzijds betogen dat er meer geld moet gaan naar het onderwijs van onze kinderen, in welke instelling ze ook zitten, en anderzijds in deze moeilijke tijden 4 miljoen euro of meer spenderen aan andere zaken dan datzelfde onderwijs. Het is bijzonder belangrijk dat elke organisatie, of ze onder het GO! of katholiek onderwijs valt, hetzelfde doel voor ogen heeft, namelijk zorgen voor goed onderwijs.

Samengevat hoop ik dat we op korte termijn kunnen komen tot een kadaster. Ik heb begrepen dat u, minister, daar ook voorstander van bent, al zorgt dat voor enige moeilijkheden, meer bepaald inzake controle en transparantie, twee zaken die ik toch als vanzelfsprekend beschouw wanneer het over belastinggeld gaat. Wilt u dan ook onderzoeken of dat kadaster kan worden gekoppeld aan openheid van data, voor alle netten? En dan hoop ik dat we daar in deze regeerperiode zo snel mogelijk werk van kunnen maken.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, als ik het goed begrijp, loopt het onderzoek nog. Het is belangrijk dat u inderdaad wilt weten wat er precies is gebeurd om alle twijfels weg te nemen. Voeren alleen AGION en AgODi het onderzoek of werd de vraag ook gesteld aan Interne Audit Vlaanderen? De Vlaamse overheid beschikt immers over een eigen orgaan, dat in het verleden al heeft aangetoond heel snel en diep te kunnen graven om duidelijkheid te kunnen bieden.

We zouden kunnen zeggen dat wij ons niet te bemoeien hebben met wat er met een gift gebeurt, of het nu gaat om onderwijs, cultuur of sport. Maar in een periode dat de Koning Boudewijnstichting heel grote inspanningen doet om Vlamingen in hun laatste levensfase aan te zetten niet alleen aan de 'normale' erfgenamen, maar ook aan de maatschappij, ngo's, liefdadigheidsorganisaties te schenken, bij leven of na overlijden, is transparantie over wat er met die giften gebeurt heel belangrijk. Ik sluit niet uit dat nogal wat lokale inrichtende machten en bouwfondsen precies rekenen op giften van ex-leerlingen, ex-leerkrachten en mensen uit de buurt om hun infrastructuur uit te breiden of te vernieuwen. Willen we die evolutie ondersteunen, dan doet dit soort dossiers, ook al hebben we er misschien niet rechtstreeks mee te maken, onze zaak geen goed. Dit is meteen een oproep aan alle lokale autoriteiten om volledige transparantie te bieden.

Elke paar jaar gebeurt er in het onderwijs wel iets waaraan we merken dat zelfs mensen die er al heel lang in werken, niet altijd weten welke geldstromen er vanuit Vlaanderen naar inrichtende machten gaan. Dat heeft het zwaarst gespeeld toen het kleuter- en lager onderwijs met de start van de SES-middelen een nieuwe financiering kreeg en de werkingsmiddelen werden opgetrokken. Er waren toe heel veel vragen op het terrein en toenmalig minister Vandenbroucke en de administratie beslisten om in alle transparantie dienstbrieven te verspreiden met hoeveel middelen er naar scholen gingen. Gisteren ging de vernieuwde en gedigitaliseerde redactie van Klasse van start en het lijkt me dan ook het moment om de administratie en de communicatiediensten van het ministerie te vragen duidelijk te maken welke soort middelen Vlaanderen uittrekt voor scholen,

zowel voor infrastructuur, als werkingsmiddelen, als leerkrachten. Ook daarover doen nog steeds de wildste verhalen de ronde, dat mensen in het ene net meer worden betaald dan in het andere of dat er in het ene net minder leerkrachten door de overheid worden betaald dan in het andere. De oefening rond de werkingsmiddelen die in 2008 en 2009 werd gedaan, zou grondig moeten worden overgedaan, zodat elke leerling, leerkracht, ouder, Vlaming weet hoe en waaraan die zeer vele middelen die wij, terecht, in Onderwijs investeren, worden besteed.

Ik waarschuw u echter, minister, dat u daarbij wel wat tegenwind zult krijgen. Er zijn herverdelings- en solidariteitsmechanismen, er zijn spaarpotten en men zegt niet altijd hoeveel middelen men krijgt, maar men zegt wel vaak: daar is geen geld voor.

Minister Hilde Crevits: Dat is mijn schuld.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Dat is uw schuld, onze schuld, de schuld van mevrouw Turtelboom of van de regering, noem maar op, maar in elk geval is er een vaak stuitend gebrek aan informatie en kennis op het terrein. Ik merk ook dat niet elke lerarenopleiding aan het thema aandacht besteedt. Nochtans kunnen enige duidelijkheid en transparantie over het financierings- en subsidiëringssysteem van de sector waar men toch zo'n veertig jaar zal werken, veel stress en onvermogen op het terrein wegnemen. Het zou ook de druk op participatie wel wat kunnen verhogen. Ik ontmoet nogal wat schoolraden waarin zelfs de meest geëngageerde mensen niet precies weten welke middelen de school, waarvoor ze zich toch vrijwillig inzetten, allemaal van Vlaanderen of andere organisaties krijgt.

Het enige antwoord op berichten in de pers is een transparantie die groter is dan die van vandaag.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): In 2008 is men van start gegaan met een kadaster, een inventarisering op vrijwillige basis. Het is altijd goed met vrijwilligheid te starten, maar na een aantal jaren moeten we dan wel het échte overzicht kunnen krijgen. Om het beleid voor de toekomst uit te stippelen, is het ook belangrijk te weten wat er vandaag is. Voor dat kadaster zou ik ook de lokale overheden responsabiliseren en hun misschien zelfs de regie in handen geven. De meeste lokale overheden hebben wel een lokaal overleg waar zo'n kadaster relatief snel in kaart kan worden gebracht.

In het onderwijs hebben we inderdaad verschillende eigendomsstructuren, en dat maakt het niet eenvoudiger. Ik heb Lieven Boeve, directeur-generaal van Katholiek Onderwijs Vlaanderen, wel eens horen pleiten voor honderd procent subsidiëring van de schoolgebouwen in zijn net. Ik kan begrijpen dat hij de discriminatie met andere netten als een belemmering ervaart, maar dan is het ook logisch dat hij publiek eigenaarschap als andere kant van de medaille aanvaardt. Dat zou in elk geval het kluwen aan eigenaarsstructuren vereenvoudigen en het in kaart brengen van het patrimonium en de staat ervan veel simpeler maken.

Op alle vragen werd zeer concreet geantwoord, alleen niet op de laatste. Denken we dat het mogelijk is om meer transparantie te brengen in de investeringsvzws of patrimoniumstructuren? Het lijkt me zinvol niet alleen de eigen subsidiekanalen en stromen van publieke middelen in kaart te brengen, maar ook de volledige boekhouding en bedrijfsvoering, zodat duidelijk is welke middelen waarin geïnvesteerd worden en of het zwaartepunt op onderwijs ligt, zoals we dat men zijn allen wenselijk achten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik heb het volgende opgeschreven en heel goed onderstreept: "de middelen mogen enkel voor onderwijsdoeleinden worden gebruikt of voor ondersteuning van de scholen". Dat is heel terecht. 'Onderwijsdoeleinden' zijn vatbaar en tastbaar. 'Ondersteuning van de scholen' is een heel rekbaar begrip.

Ik ben zelf in het Staatsblad beginnen zoeken naar de structuren en ik heb ook gezocht op de nationale Balanscentrale. Het probleem met transparantie is dat die op een bepaald punt eindigt. Ik kom tot op een 'diocesaan solidariteitsfonds voor het katholiek basisonderwijs in het bisdom Brugge'. Dat kent een afsplitsing in een aantal fondsen, waaronder het fonds Steenbrugge. Maar daarvoor worden in de nationale Balanscentrale geen balansen ingediend. U zei dat we alles kunnen volgen in de jaarrekeningen, maar ze hebben er geen ingediend op basis van de vzw-wetgeving en alles wat daaraan hangt, waardoor het voor een aantal niet nodig is om de rekeningen in te dienen. Het gaat over een aantal normen voor bedragen en personeel. Wie een beetje zijn best doet kan via afsplitsen, doorstorten en zo meer tot een dergelijke constructie komen. Ik wens uw administratie veel succes om effectief te zien hoe de stromen lopen. Als ze niet publiek zijn, dan moet u alles individueel opvragen, maar welk recht hebt u om een vzw met een bepaald doel uit te kleden?

Ik wil erop wijzen dat er zich daar wel degelijk een probleem voordoet in de interpretatie van de 'ondersteuning van de scholen'. Want wat is dat? Hoe moeten we dat formuleren? Er werden hier een aantal heel terechte vragen gesteld. In het verleden heb ik ook nog in een schoolraad gezeten. Bij de aanwending van de personeelsmiddelen kregen we te horen welk stuk ervan effectief in de scholen zou worden gebruikt, maar over het pakket dat in de school aankwam, werd in andere organen beslist.

Vorige legislatuur werden stevige maatregelen genomen zodat we in het kleuteronderwijs op 18,5 kleuters per klas zaten. Dat gebeurde met waarborgregelingen en zo meer. Kleuterleidsters, ouders en directeurs stellen soms echter dat ze niet anders kunnen dan klassen van 25 kleuters te maken omdat ze te weinig uren hebben. Als we dan beginnen te tellen, zijn er ergens uren naartoe. Is dat onzinnig? Daar spreek ik me niet over uit. De vraag is wel waar ze naartoe zijn. En wat is 'de ondersteuning van de scholen'?

Minister, we hebben er alle belang bij, zeker in deze krappe budgettaire tijden om dit in het belang van uzelf en ook van alle leerkrachten, duidelijk te definiëren.

Ik keer even terug naar het onderwerp, naar de schoolinfrastructuur. Er zijn ook schoolgebouwen die verdwijnen. Soms is dat in capaciteitsregio's. Er wordt soms gezegd dat een schoolgebouw wordt verkocht en dat met die middelen andere school worden gebouwd. Ik ben het ermee eens dat dat kan, als het maar heel duidelijk zichtbaar is. Maar in sommige capaciteitsregio's worden scholen met de grond verkocht. Als er bijvoorbeeld in Gent ettelijke vierkante meters verdwijnen, weten we allemaal dat de kans om ergens anders nieuwe vierkante meters te vinden, niet zo groot is. Met het kadaster zouden we inderdaad een beter zicht kunnen krijgen.

En ik heb daarbij alle begrip voor de moeilijkheid om de nodige landmeters te vinden en om ze te betalen voor het opmeten van elke vierkante meter. En wat is de definitie van een klaslokaal? Want wat gisteren nog refter of gang was, kan morgen een klaslokaal zijn. Ik heb begrip voor uw bekommernis, maar we moeten dit toch eens ernstig bekijken.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, ik apprecieer het antwoord en het engagement van de minister. Als we spreken over alle geldstromen, zoals ik daarnet

ook deed, dan is de suggestie van onze collega terecht. Ze sluit volledig aan bij mijn bekommernis.

Minister, u sprak ook even over AGION. We moeten ook durven na te denken over hoe we opdracht van AGION moeten herformuleren, over wat de essentiële opdracht van AGION is. De nuances die u aanbracht, zijn terecht.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal niet al te uitvoerig antwoorden, maar ik wil toch nog een aantal zaken kwijt. De heer De Gucht zei verrast te zijn dat het onderzoek nog loopt. Ik ben eigenlijk heel blij dat de zaak grondig bekeken wordt. De heer Daniëls merkte terecht op dat we op een bepaald moment het einde van de ketting bereiken van wat er gecontroleerd kan worden. Dat hangt natuurlijk samen met het bericht dat wij van het KOV kregen, namelijk dat het er zelf voor zal zorgen dat de controles goed en transparant kunnen gebeuren. Ze waren immers even verrast als wij over de communicatie.

Er is nog een reden waarom het onderzoek nog niet is afgerond. Het KOV heeft ook laten weten dat het alle resultatenrekeningen van de vzw's heeft opgevraagd om te kunnen bekijken op welke manier de middelen worden besteed. Ik vind het een heel goede zaak dat dit gebeurt.

We leggen de focus nu op het KOV, maar er zijn natuurlijk nog netten en koepels waarvan dezelfde transparantie wordt gevraagd. Een slecht voorbeeld, waarbij men toch zeker is dat het niet om werkingsmiddelen gaat die misbruikt werden, maar over een gift, is de aanleiding geweest tot het herbekijken van een aantal procedures. We moeten ze transparanter maken. Ik wil daar mijn volle medewerking aan geven.

Mijnheer De Ro, mijn eerste reflex was om Audit Vlaanderen te contacteren. We hebben bekeken waar we terecht konden om dit te onderzoeken, maar Audit Vlaanderen kan hier niets doen. We hebben dan in de eerste plaats onze onderwijsinspectie gecontacteerd. De kanalen die ik kon inschakelen, heb ik onmiddellijk ingeschakeld. Ik had dus ook de reflex om te bekijken wie we konden inschakelen, maar dan is er beslist om dit met het KOV zelf op te nemen. Het KOV moet immers aantonen waarover het gaat. Zo is de hele cascade ontstaan.

Mijnheer De Gucht, ik zou me er gemakkelijk vanaf kunnen maken door te zeggen dat het over een schenking gaat. En dat zal ook zo zijn, maar ik heb toch gevraagd om alles grondig te bekijken zodat er geen onduidelijkheden overblijven.

Er werden een aantal suggesties gedaan. Als iemand een gift geeft aan een onderwijs-vzw, dan is het niet aan mij als minister om te controleren hoe die wordt aangewend. Het is mijn vzw immers niet. We leven inderdaad in tijden van acute noden, iedereen wordt opgeroepen om een steentje bij te dragen om te investeren in bakstenen. Mijn hart zegt dan absoluut hetzelfde, ik geef u absoluut gelijk. Maar ik laat dit voor rekening van degenen die de middelen beheren. Er is al ingegrepen in de onmiddellijke toestand. Ik bevind me op een snijvlak, want het gaat niet over middelen die van mij komen. Ik begrijp heel goed dat u daar een zeker sentiment bij hebt, ik deel het trouwens.

De suggestie van de heer De Ro over de dienstbrieven is heel waardevol. Er werd gezegd dat ik tegenstand zal krijgen. Binnen Onderwijs hebben we via het hele digitaliseringsproces voor alles wat we aanbieden aan en krijgen van scholen, een fase waarin alle dienstbrieven publiek worden gemaakt binnen Onderwijs en dus ook raadpleegbaar zijn. Dat zit in de cascade, dit komt er sowieso aan. U weet dat we gestart zijn alle informatie die de scholen ons bezorgden, terug te geven aan de scholen. Daarmee kunnen ze van ons leerlingenvolgsystemen krijgen, ze

moeten die niet langer zelf opzetten. Dat loopt. Scholen appreciëren dat ook. Dat is een van de zaken die op termijn publiek zal worden gemaakt.

Tenzij wij zouden zeggen dat het niet mag, lijkt het mij de logica zelf dat de scholen er op een volwassen wijze mee omgaan. Straks wordt het debat gevoerd over de schaalvergroting. Ik weet dat sommige lagere scholen die binnen grotere entiteiten functioneren, zeggen dat er vijf te realiseren projecten zijn ingediend, maar dat er niets bij is voor het lagere schooltje omdat het te klein is. Dat zijn keuzes die moeten worden gemaakt binnen een school. Het is daarom dat ik de integrale plannen van het GO!, maar ook de masterplannen binnen veel grote onderwijsverenigingsverbanden goedvind. Met een masterplan heeft men een goed zicht op de infrastructuur en kan mooi worden aangeduid wat men op welk moment wenst te doen.

De open data krijgen van mij dus een grote 'ja'. Het gebeurt stapsgewijs en we kunnen er beleidsbrief per beleidsbrief meer informatie over geven.

U zegt dat we via een atlas de lokale overheden kunnen responsabiliseren. Dat is waar, mevrouw Gennez. We werken nu puur chronologisch. Maar als we prioriteiten gaan stellen, zoals multifunctionaliteit, en we het een beetje anders gaan organiseren, zal je sowieso sneller de informatie krijgen. Op die manier kan een versnelling worden gerealiseerd. Het blijft wel zo dat wij moeten investeren in die inventaris, dat is 5 of 6 miljoen euro. Dat kan ik nu niet extra afnemen van de investeringsmiddelen. We moeten proberen om het zo goed mogelijk te doen, en zorgen dat de middelen niet weer enkel in atlanten en inventarissen worden gestopt, waar ik het liefst van al heb dat elke euro wordt geïnvesteerd in een extra stoel voor een kindje of extra gebouwen.

De giften zelf zijn een gevoelige kwestie. Er heeft ook een piste op tafel gelegen om die giften fiscaal aftrekbaar te maken. Dat moet de federale overheid realiseren. Dat zou een mooie boost kunnen geven aan de giften, maar het is nog niet het geval.

Mevrouw Gennez, wat de 100 procent subsidie en het publiek eigenaarschap betreft, ben ik nog niet zo zeker dat het zo veel zou opleveren. U moet de staat eens bekijken. Als wij nu plots eigenaar zouden worden van alles, wordt dat heel zwaar. Ik ben verschrikkelijk blij als ik zie hoeveel congregaties nog gebouwen ter beschikking stellen voor 0 euro. Er zit nog heel veel vrijwilligheid in ons onderwijs. Dat moeten we bewaken als we het masterplan bespreken. U weet dat ik wil investeren in huursubsidies. We moeten oppassen dat zaken die nu vrijwillig gebeuren, niet plots betaald moeten worden. Het is enkel bedoeld voor nieuwe projecten. Maar we mogen niet onderschatten wat er gratis ter beschikking wordt gesteld van scholen.

Het Rekenhof is bezig met een onderzoek in verband met de werkingmiddelen. De eigen onderwijsraad maakt ook een advies. Daar zullen ook wel wat nuttige suggesties in zitten.

Het is een heel brede discussie geworden. De investerings-vzw's gaan we bekijken. Op dit ogenblik werk ik in lagen: één, wat mijn administratie kan weten via verificatie en AgODi, twee, hoe we de koepels en de netten kunnen responsabiliseren, zodat zij hun procedures op punt zetten. Zo kom je in een cascade van transparantie. Elk parlementslid zou net als ik aan voldoende informatie moeten kunnen geraken. Het wordt vervolgd. We nemen het zeker ernstig op, om de lijnen zuiver te zetten.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, als ik verwijs naar open data, bedoel ik dat in de meest volle zin van het woord. Niet dat wij de

informatie zo snel mogelijk moeten hebben, ik wil dat we evolueren naar een systeem waarin iedereen die zich in deze regio beweegt, de geldstromen in de verschillende onderwijsnetten kan zien. Is het mogelijk om een systeem te creëren van open data, voor de geldstromen in alle netten?

Als we willen dat de burger meer participeert en zijn vraagtekens bij wat er allemaal gebeurt laat varen, moeten we hem maximale transparantie kunnen geven. Een echt opendatasysteem voor de geldstromen in alle onderwijsnetten – zeker niet enkel het katholiek onderwijs, maar ook het GO!, het officiële onderwijs – is zeer wenselijk. Is het mogelijk om erop aan te dringen om daarnaar te evolueren?

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Gucht, ik denk dat ik daarover vrij duidelijk ben geweest. Ik heb niet gezegd dat ik enkel informatie ter beschikking van parlementsleden wil stellen. Op een vraag van de heer De Ro heb ik geantwoord dat we volop investeren in het meer open maken van alle data. Hoeveel werkingsmiddelen naar de scholen gaan, kun je nu al vinden. Voor mij is het van belang dat de beslissingen die schoolbesturen zelf nemen en de dienstbrieven die door ons worden gestuurd, in een open systeem terecht zouden komen. Daaraan zijn we volop aan het werken. Maar het is een van de fases in het digitaliseren van informatie.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de voorwaarde om gedoopt te zijn als leerkracht in het katholiek onderwijs
– 2744 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het doopsel als voorwaarde voor vaste benoeming in het Katholiek Onderwijs Vlaanderen
– 2762 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over levensbeschouwing en burgerschap op school
– 2765 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik heb de vraag een tijd geleden ingediend, op 1 juli 2015. Toen hebben alle scholen hun deuren gesloten. Voor een leerkracht in het Brusselse werden de deuren voorgoed gesloten. De leerkracht in kwestie had haar ontslag gekregen omdat ze niet gedoopt was, zo communiceerde de schooldirectie alvast zeer openlijk.

Ook in het verleden werden dergelijke argumenten vaak gebruikt om een leerkracht te ontslaan los van zijn of haar pedagogische capaciteiten. Vooral in het basisonderwijs, waar leerkrachten geïntegreerde onderwijzers zijn en dus ook godsdienstlessen geven. De realiteit is dat het onderwijs reeds lange tijd kampt met een lerarentekort en dat tegelijk het aandeel gedoopte leerkrachten jaarlijks slinkt.

Minister, wat is uw mening over het ontslag van een leerkracht op basis van het feit dat hij of zij niet gedoopt is? Kan dat een doorslaggevende of exclusieve reden zijn tot ontslag en is dat verenigbaar met de vaststelling dat er zich een nijpend tekort aan leerkrachten voordoet, dat in bepaalde regio's in extreme mate

toeneemt? We weten ook dat de inschrijvingen in de opleidingen aan het slinken zijn. Na 1 juli is daarover nog gecommuniceerd.

In het verleden is deze discussie eerder gevoerd. De Raad van State oordeelde in soortgelijke omstandigheden dat, aangezien de overheid het vrije onderwijs subsidieert, ze bepaalde grenzen mag stellen. Vindt u gezien de realiteit van het lerarentekort en het slinkende aandeel gedoopte leerkrachten, het gedoopt zijn als voorwaarde nog relevant? Gaat u hierover in overleg treden met de katholieke onderwijskoepel, teneinde deze reden tot ontslag definitief naar het verleden te verbannen?

Ik vind het bijzonder raar dat gedoopt of niet gedoopt zijn wordt aangewend als een reden tot ontslag. Blijkbaar werd er geen duidelijke communicatie over gevoerd toen de persoon werd aangenomen. Het is niet zo dat die leerkracht plots, door het niet gedoopt zijn, haar pedagogische rol niet kon vervullen. Als politici moeten we onze verantwoordelijkheid nemen. Het is ontoelaatbaar dat mensen om deze reden, onafhankelijk van hun pedagogische waarde, hun droom tot het opvoeden en onderwijzen van onze toekomstige generaties niet kunnen vervullen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs (VSKO) veranderde onlangs van naam. Het is nu het KOV, maar dat mag je eigenlijk niet zeggen, wel het Katholiek Onderwijs Vlaanderen. In het persbericht naar aanleiding van de naamsverandering wordt gesteld dat vooropstaat: "het project van de katholieke dialogeschool, die iedereen uitnodigt in dialoog met elkaar op zoek te gaan naar het volle mens- en medemens-zijn. Ze brengt christenen, moslims, joden, andersgelovigen, niet-gelovigen samen met alle anderen die betekenis willen vinden in leven en samenleven. Door dialoog stelt de school mensen in staat bij te dragen aan een open, zinvolle, verdraagzame en duurzame samenleving, waar er plaats is voor iedereen."

Via de media vernemen we het nieuws dat een juf in Schaarbeek haar contract blijkbaar beëindigd ziet – ik denk veeleer dat haar contract niet verlengd werd; zij kreeg geen nieuwe aanstelling, het gaat dus niet om een ontslag. De voornaamste reden hiervoor zou zijn dat ze niet gedoopt is. Volgens de berichten zou zij nochtans een uitstekende kleuterjuf zijn en zouden er geen pedagogische opmerkingen zijn. Binnen het katholiek onderwijs is het blijkbaar een voorwaarde, al of niet opgenomen in het arbeidsreglement of het algemeen reglement, dat een onderwijzeres gedoopt moet zijn om benoemd te worden aangezien men ook godsdienst moet geven in het lager onderwijs.

Minister, kunt u dit verhaal bevestigen? Klopt mijn informatie?

Er is een algemeen reglement en een personeelsreglement. De vrije werkgever kan een eigen personeelsreglement opstellen. Stelt het decreet Rechtspositie dat het bewijs van het belijden van een bepaalde godsdienst een rechtsgrond is om al of niet een vaste aanstelling te kunnen verwerven? Minister, hoe ziet u het verdere verhaal?

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Naar aanleiding van hetzelfde incident, het niet-verlengen van de aanstelling of de niet-benoeming van de kleuterjuf in Schaarbeek omdat ze niet gedoopt is, zou ik het debat willen opentrekken. Het is zeer belangrijk dat we het pedagogisch project van scholen van onderuit vormgeven en dat dit een weerspiegeling is van de sociologische realiteit op school, van de leerlingen, de leerkrachten en de directie. Daarom gaat dit incident volgens mij over veel meer dan over een personeelskwestie in het katholiek onderwijs in Vlaanderen. Hoe zou men dat pedagogisch project meer van onderuit

kunnen laten vormgeven? Dat kan, denk ik, door ook in het katholiek onderwijs, net zoals in het gemeenschaps- en het officieel onderwijs, de religieuze vakken te vervangen door burgerschapseducatie, levensbeschouwing, ethiek en filosofie. Op die manier kun je kinderen en leerlingen van alle overtuigingen in een apart vak de mogelijkheid bieden om die burgerzin aangeleerd te krijgen maar ook in de praktijk te brengen.

Minister, we zijn daarin niet alleen. Ook het onderzoek naar de werkmiddelen van het Onderzoeksinstituut voor Arbeid en Samenleving (HIVA) toonde aan dat bijna 50 procent van de scholen het kenmerk 'levensbeschouwing' wenst geschrapt te zien. De directies vinden het zinvoller om elke school te zien als de weerspiegeling van de buurt en de samenleving waarin zij is ingebed, en om haar met alle stakeholders vorm te geven. Daarom vinden zij het een organisatorische last om meerdere levensbeschouwelijke vakken aan te bieden in het officieel en gemeenschapsonderwijs. Het is niet alleen een financiële maar ook een praktische last om het allemaal georganiseerd te krijgen. Het is niet enkel een ideologisch bezwaar.

Minister, we leven in een pluralistische samenleving. Is het dan niet aan te bevelen dat we leerlingen niet langer splitsen op basis van een levensbeschouwing, maar dat we ze allemaal vormen tot sterke burgers voor onze samenleving door ook een vak Levensbeschouwing, Ethiek en Filosofie (LEF) aan te bieden, naar het voorbeeld van de discussies die ook in het zuiden van het land worden gevoerd? Daar worden kamerbreed suggesties gegeven om alvast voor de helft van de uren binnen het curriculum naar burgerzin en burgerschap te evolueren, en om op termijn verder te gaan als daarvoor een draagvlak wordt gevonden.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer (CD&V): Dit is een niet zo eenvoudige kwestie. Ik heb met de school in kwestie geen contact opgenomen om de specifieke toedracht te achterhalen. Ik baseer mij dus op artikelen die ik daarover gelezen heb. Dat houdt altijd risico's in. Sommige zaken die ik zeg, kunnen fout zijn, maar dan worden ze wel gecorrigeerd.

Ik dacht dat ik in een van die artikels heb gelezen dat de bewuste school moest kiezen tussen verschillende leerkrachten, wie ze wel of niet kon benoemen. Er waren dus altijd wel mensen die niet zouden worden benoemd. Men heeft blijkbaar de keuze gemaakt voor die juf die volgens het schoolbestuur het meest inzetbaar was om effectief godsdienst te geven. Dat is wat ik daarover heb gelezen. Mocht dit fout zijn, dan wordt het gecorrigeerd.

Het debat moet inderdaad ten gronde worden gevoerd. Mijnheer De Gucht, u verwijst naar een uitspraak van de Raad van State. Ik heb die uitspraak niet onmiddellijk teruggevonden. Kunt u ons die bezorgen? Dat is misschien nuttig. Zo kunnen wij beter beoordelen wat de Raad van State bedoelt met de 'soortgelijke omstandigheden' waarnaar u in uw schriftelijke vraag verwijst. Dat interesseert mij wel.

Ik heb ook enkele reacties van KOV bekeken. Zo zegt de heer Bombeke dat het katholiek onderwijs inspanningen moet doen om aan de nieuwe realiteit te beantwoorden. Ik lees ook dat de Aalsterse hogeschool Odisee bezig is met proefproject waarbij de godsdienstcomponent uit de lerarenopleiding is gelicht. Lieven Boeve schrijft: "Binnenkort moeten ook niet-gedoopte leerkrachten in een katholieke school aan de slag kunnen. Maar daarvoor moet in eerste instantie de opleiding aangepast worden. De studenten moeten kunnen aangeven of ze later godsdienst willen geven. Dat kan het geval zijn omdat ze niet gedoopt zijn of gewoon omdat ze geen zin hebben om dat vak te geven. Zij worden dan opgeleid om in een katholieke school les te kunnen geven, maar zonder het vak godsdienst.

De lagere scholen moeten zich dan ook aanpassen. Het vak godsdienst kan er bijvoorbeeld door een speciale leerkracht gegeven worden.”

Ik heb met veel aandacht de vragen van de heer Daniëls bekeken. Zijn tweede vraag gaat specifiek over het decreet Rechtspositie. Mijnheer Daniëls, ik veronderstel dat u er niet voor pleit om dat decreet aan te passen. Vandaag zijn wij er zeker geen vragende partij voor om, naar analogie met het decreet Rechtspositie van het gemeenschapsonderwijs, dat bepaalt dat een personeelslid bij indiensttreding een neutraliteitsverklaring ondertekent, in het decreet Rechtspositie van het gesubsidieerd onderwijs decretaal te verankeren wat de betekenis van levensbeschouwing zou zijn in het katholiek onderwijs. In het vrij gesubsidieerd onderwijs is men wijs genoeg om daarin als werkgever zelf op te treden.

Dat zijn de elementen die ik wil aanbrengen in dit debat.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil iets toevoegen aan de vraag van mevrouw Gennez. Minister, ik zou u willen vragen om het debat niet open te trekken naar de levensbeschouwingen omdat het doopsel geen verband houdt met het debat daarover. Dat blijkt toch duidelijk uit de vragen van de heren De Gucht en Daniëls, over de voorwaarden die het katholiek onderwijs stelt om het doopsel als voorwaarde te beschouwen om vastbenoemd te worden. Het is trouwens niet zo dat het vak godsdienst zou vervangen worden door burgerzin want burgerzin zit al in de vakoverschrijdende eindtermen, maar het is het vak LEF dat in dat debat ter sprake komt.

Ik pleit ervoor om het te behouden bij de voorwaarde inzake de vaste benoeming binnen het katholiek onderwijs. Dat zou verstandig zijn. (*Opmerkingen van mevrouw Caroline Gennez*)

U stelt in uw vraag: “Vanuit het KOV klonk het verweer dat het ging over een personeelskwestie. Het gaat uiteraard over veel meer. Het is een uiting van het pedagogische project en hoe scholen omgaan met levensbeschouwing.” Ik vind niet dat het ene aan het andere kan worden gekoppeld. Dat zijn twee verschillende discussies.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik heb de indruk dat dit weerom een gevoelige vraag is.

Wat de concrete casus betreft, kan ik zeggen dat wat de heer De Meyer heeft gezegd, ook mij ter ore is gekomen. Er is niet iemand buitengezet. Er moest iemand afvallen in het kader van de werking van de school. Men heeft dan gekozen voor een bepaalde persoon en dat is in de krant gekomen. Ik heb ondertussen uit een ander artikel begrepen dat alle plooiën zijn glad gestreken. Ik heb me verder niet gemengd in deze schooldiscussie want dat is ook niet mijn taak.

Decretaal is bepaald dat wie levensbeschouwelijke vakken geeft over een voordracht van de erkende of bevoegde instantie of vereniging dient te beschikken. Dat staat in artikel 4, paragraaf 3, van het decreet inzake de rechtspositie. Voor de katholieke godsdienst wordt enkel een voordracht gegeven aan wie gedoopt is. Zo komen we bij de link met het dopen. Katholieke scholen onderrichten evident de katholieke godsdienst. Om dat te kunnen geven, moet men gedoopt zijn. Moet iemand die les geeft in een katholieke school sowieso gedoopt zijn? Neen, maar die mag geen godsdienst geven. Concreet betekent dit dus dat een leerkracht die niet gedoopt is, niet of minder breed inzetbaar is in het katholieke basisonderwijs. Sommige scholen lossen dit inzetbaarheidsdilemma intern op door de godsdienstlessen te laten onderwijzen door een leerkracht die wel gemachtigd is godsdienst te onderwijzen.

Het doopsel is geen van overheidswege opgelegde aanstellingsvoorwaarde maar de inrichtende macht kan vragen dat haar werknemers het pedagogische project niet alleen onderschrijven maar ook beleven. Het staat scholen vrij om te kiezen voor leerkrachten die zij al dan niet beter geschikt achten om het eigen pedagogische project te realiseren. Het basisonderwijs en het kleuteronderwijs zijn in die zin speciaal dat dit geïntegreerd gebeurt. De uren katholieke godsdienst worden in katholieke basisscholen meestal ook gegeven door dezelfde klasleerkracht. Dan is het gemakkelijk als die is gedoopt.

De overheid kan moeilijk of niet ingrijpen op de vrijheid van onderwijs, zoals neergeschreven in artikel 24, paragraaf 1, van de Grondwet.

Ik begrijp de opmerking van mevrouw Krekels, maar mevrouw Gennez heeft de vraag gesteld en ik moet er uiteraard op antwoorden.

De vraag over het vervangen van godsdienst door burgerzin raakt aan een aantal grondwettelijke vrijheden en verplichtingen. Het recht om levensbeschouwelijk geëngageerd onderwijs in te richten, komt rechtstreeks voort uit de Grondwet en houdt in dat men het recht heeft het personeel te kiezen dat dat project kan waarmaken. Het levensbeschouwelijke karakter is niet gebonden aan het vak godsdienst. Zelfs zonder godsdienst kan dit perfect blijven bestaan. Ook in het geval het vak godsdienst wordt vervangen door burgerzin, kunnen vrije scholen er in het kader van de realisatie van hun pedagogisch project nog steeds voor opteren om het al dan niet gedoopt zijn van een leerkracht als zeer relevant te vinden voor dat pedagogisch project. In die zin ontkoppel ik een beetje beide vragen.

Daarnaast raakt uw vraag aan de grondwettelijke verplichting vastgelegd in artikel 24, paragraaf 1 voor scholen ingericht door openbare besturen om in het leerplichtonderwijs de keuze tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer aan te bieden. Een discussie over de plaats van levensbeschouwing in het curriculum kan aan die grondwettelijke verplichting niet voorbijgaan. De vervanging van godsdienst – ik vermoed dat u alle levensbeschouwelijke vakken bedoelt – door burgerzin vraagt een ingreep in de Grondwet. Het spreekt voor zich dat hiervoor een groot maatschappelijk draagvlak noodzakelijk is. Als minister werk ik binnen het grondwettelijk kader. Ik ben helemaal niet van plan om de levensbeschouwelijke vakken te vervangen door een vak burgerzin.

Ik ben wel gevoelig voor het thema. De diverse elementen die te maken hebben met burgerschap zijn vandaag vervat binnen de vakoverschrijdende eindtermen. In het kader van het komende debat over de eindtermen moeten we het daar grondig over hebben, maar dan aanvullend aan de levensbeschouwing. Er kan nog gediscussieerd worden over hoeveel uren moeten gaan naar levensbeschouwing. Er zijn immers heel veel denkkaders mogelijk. Het GO! bijvoorbeeld heeft daar een eigen houding over. In een samenleving die zo divers is als de onze, beschouw ik burgerschap en de ontwikkeling van burgerschapszin als een onontbeerlijk onderdeel van het curriculum.

Vlaanderen participeert trouwens ook aan de International Civic and Citizenship Education Study, een internationale studie over het meten van burgerschapszin en -vaardigheden bij jongeren. Dat is als het ware de PISA-studie van de burgerzin.

Bovendien mogen we ook niet vergeten dat voor heel wat jongeren religie een zeer groot stuk uitmaakt van hun identiteit. Ik vind het cruciaal dat het onderwijs daar verder op inspeelt. Als dit volledig uit het onderwijs wordt gelaten, missen we een cruciale schakel om de geloofsopvoeding te integreren in het totale onderwijsproject en om op een respectvolle manier te leren samenleven met andere levensbeschouwingen. Als minister vind ik het cruciaal dat volop verder wordt ingezet op de interlevensbeschouwelijke dialoog. Het katholiek onderwijs

zegt dat ze een dialoogschool willen worden, maar binnen alle levensbeschouwingen zelf – ik kijk ook naar de joodse en andere scholen – is het cruciaal dat iedereen inspanningen doet om die dialoog volop te willen en te kunnen beleven. Op die manier wordt integratie gerealiseerd. Daar kan nog veel sterker werk van worden gemaakt.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik had op een bepaald moment de indruk dat we bezig waren over kinderen in het lager onderwijs, maar dan plots ging het ook over het kleuteronderwijs. Het kan me volledig ontgaan zijn, maar tijdens mijn tijd in het kleuteronderwijs heb ik, op een moment dat ik heb leren kleuren tussen de lijntjes, heel weinig levensbeschouwing meegekregen. Daar is het misschien ergens fout gelopen met mij. (*Opmerkingen*)

Dan vergis ik mij volledig, maar ik heb niet de grote levensbeschouwelijke dialoog gehad in het kleuteronderwijs.

Ik heb ook al verschillende malen aangehaald dat levensbeschouwing wel degelijk een belangrijke rol speelt in onze maatschappij. We moeten er staan voor iedereen die in de maatschappij zijn plaats heeft en we moeten met elkaar leren samenleven.

Dat men gedoopt moet zijn om een levensbeschouwing te kunnen doorgeven, ook aan kleuters, is een verkeerde boodschap. Het is niet de beste manier om te evolueren naar een dialoogschool.

Daarnaast ben ik ervan overtuigd dat we daarover eens een grondig debat moeten voeren. In de vorige legislatuur hebben we dat al gedaan naar aanleiding van vragen van verschillende collega's. Het gaat daarbij echt niet over de afschaffing van levensbeschouwing. We moeten niet alleen nadenken, maar ook actie ondernemen. We kunnen niet blijven van gedachten wisselen in de commissie zonder dat er op het terrein iets verandert. De realiteit is dat een groot deel van het onderwijs nog altijd katholiek is. Willen we evolueren naar een maatschappij waarin iedereen zich vrij en open kan uitspreken en weet hoe hij in dialoog moet gaan, dan moeten we evolueren naar een open dialoog tussen en met de verschillende netten. Elke keer als we over dit onderwerp praten, maak ik me altijd de bedenking dat we misschien wel eens op een andere manier zouden reageren als het over een andere religie zou gaan. Stel dat er een islamitisch schoolennet zou bestaan, zouden we dan een leerkracht die niet opnieuw zou worden aangesteld omdat hij als kind niet alle nodige rituelen had ondergaan, op dezelfde manier benaderen? Ik denk echt dat wij en de maatschappij daarop anders zouden reageren.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): In het artikel en de reacties erop lazen we vooral dat het voor de betrokkene een koude douche was, dat ze niet wist dat ze voor een vaste benoeming gedoopt moest zijn. Iemand die al twee jaar in een school werkt, had men daarop normaal al moeten wijzen in evaluatie- en functioneringsgesprekken. Artikel 4, paragraaf 3, van het decreet Rechtspositie bevat bepalingen over de levensbeschouwelijke vakken en stipuleert terecht dat die enkel gelden indien betrokkene het levensbeschouwelijk onderricht in zijn takenpakket heeft. In het arbeidsreglement voor personeelsleden van basis- en secundair onderwijs van het VSKO is dat niet opgenomen. Er wordt daarover met geen woord gerept. In dat licht moeten we jonge leerkrachten bij hun aanstelling ten minste duidelijk maken dat hun aanstelling op een bepaald moment eindigt, tenzij ze de nodige acties ondernemen. Er zijn leerkrachten die in het bisdom extra cursussen volgen om levensbeschouwelijke vakken te geven. De eerste dialoog moet er dus een zijn met de leerkrachten, om hen duidelijk te maken hoe de vork in de steel zit.

De heer De Gucht verwees ook naar andere religies. Afgaande op de informatie die ik heb, vrees ik dat de vereisten daar ten minste even streng, zo niet strenger worden toegepast. Ik denk aan het al dan niet dragen van een hoofddoek, om maar één element te noemen. Misschien zijn we er allemaal samen van overtuigd dat we artikel 24, paragraaf 5, van de Grondwet, over de godsdienstvrijheid in het onderwijs, zullen aanpassen. Wij zijn altijd bereid om na te gaan wat we aan die Grondwet kunnen aanpassen – het is niet de onze –, maar voor zover ik weet is dat artikel nooit, ook niet in het verleden, voor herziening vatbaar verklaard. Tijdens de vorige legislatuur hebben we geleerd dat er manieren zijn om dat wel te doen, maar ik kan me niet voorstellen dat daartoe nu bereidheid bestaat. We kunnen het jammer vinden dat dat de stand van zaken is, maar wat collega Krekels daarnet zei, is juist. We hebben het nu over aanstellingsvoorwaarden en de vraag of de betrokken leerkracht wist wat haar te doen stond. Dat is het ene debat.

Het andere verhaal komt volgens mij terug bij de eindtermen. Dan voeren we het debat over wat wij verwachten en ik ben ervan overtuigd dat het zeer zinvolle en zeer levendige debatten zullen worden.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Ik dank de minister voor haar inderdaad duidelijk opgesplitste antwoord.

Ik ben bereid, mijnheer Daniëls, om dat grondwetsartikel voor herziening vatbaar te verklaren.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Er zijn nog andere stukken van de Grondwet die daarvoor in aanmerking komen!

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Zeker, zeker en er zijn ook creatieve manieren om te doen wat moet als de nood hoog is. Ik vind dit echt wel een belangrijk debat. We zullen er in het kader van de discussie over de eindtermen zeker nog op terugkomen. Volgens de ICCS-studies doen onze Vlaamse jongeren het inderdaad niet zo goed op het vlak van burgerzin en daarom ben ik er niet van overtuigd dat structuren die soms honderd jaar oud zijn en niet noodzakelijk een correcte weerspiegeling zijn van de sociologie van vandaag, het best geschikt zijn om jongeren op te voeden tot burgerzin en het leven in diversiteit. Daarom is het zo'n belangrijk debat.

Volgens mij klopt het dat heel veel jongeren een sterk deel van hun identiteit hebben gevormd op basis van religie. Daarom is het goed dat een vak als LEF, dat in alle netten zou worden aangeboden, jongeren ook opvoedt óver religie en dat is iets anders dan jongeren opvoeden in een religie. Het is belangrijk dat jongeren zelf hun identiteit kunnen construeren, los van hun achtergrond. Daarom is het zo belangrijk dat we het religieuze niet in een hoekje wegstoppen, niet volledig in de privésfeer of in achterkamers begraven, maar ook in een schoolcontext echt bediscussiëren, vanuit de verschillende achtergronden die leerlingen en leerkrachten op onze scholen hebben. Ik ben dus voorstander van een apart en vast vak LEF in het curriculum, maar ik breek daarnaast ook een lans voor de school als spiegel van de buurt, waar er naast het curriculum en desgevallend naast de schooluren ook plaats is voor geloofsopvoeding, voor een platform voor levensbeschouwelijk onderricht. Het is zinvol geloofsovertuiging op vrijwillige basis en met erkende leerkrachten vanuit de verschillende religies op school een plaats te geven. Daar sta ik heel erg open voor ook als daarvoor wetten, decreten en zelfs grondwetten moeten worden gewijzigd. Voor mij is niets onmogelijk om het goede te bereiken. Over de partijgrenzen heen moeten we daarvoor een maatschappelijke consensus zoeken, omdat het belangrijk is voor het samenleven in onze gemeenschap de komende jaren.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Ik zal de discussie niet openen, maar ik wil benadrukken dat de godsdienstlessen een heel erg belangrijke rol spelen, zeker in het basisonderwijs, voor de ontwikkeling van de eigen identiteit en van de zelfkennis over de eigen waarden. Dit geldt zowel voor de katholieke godsdienst als voor de joodse als voor de islamitische. Iedereen moet kunnen vertrekken bij een bepaalde eigenwaarde. En in onze cultuur is dat nu eenmaal de katholieke godsdienst.

En ja, je moet gedoopt zijn om lessen katholieke godsdienst te kunnen geven. Iemand die rabbijn of wat dan ook wil worden, moet bepaalde joodse rituelen hebben gedaan. Iemand die imam of dergelijke wil worden, moet ook bepaalde rituelen hebben ondergaan. Dat moet om les te kunnen geven in die godsdienst. Dat is nu eenmaal zo en daar is niets verkeerd mee. Voor de groei van ieder kind, is het belangrijk om te starten vanuit een bepaalde waarde en in onze cultuur is dat de katholieke godsdienst. Het is heel belangrijk om dat in de basisschool mee te geven.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Mevrouw Krekels, te uwer informatie: het katholieke geloof is een instituut dat zich baseert op het christelijke geloof. Het is me niet volledig duidelijk waarom dat de basis zou zijn van mijn cultuur. Ik heb er voor de rest geen problemen mee. Ik ben het ermee eens dat het in historisch opzicht een enorme invloed heeft gehad op onze maatschappij, maar ik zie niet in waarom het nu mijn cultuur zou zijn. Het maakt deel uit van de maatschappij waarin ik me beweeg. U vergeet mee te geven dat er ook andere levensbeschouwingen zijn dan de levensbeschouwingen die uitgaan van een theïstisch beeld.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dames en heren, we zitten midden in de begrotingsdiscussies en ik vond het al lastig om een hele dag naar het parlement te moeten komen, dat had ik ook al aan parlamentsvoorzitter gezegd, maar ik vind dit allemaal interessant. Gisteren liep ik daar nog ambetant over, maar ik voel me al beter. Het is elementair om dit debat hier eens te voeren, en dat zal nog gebeuren.

Ik heb nog een paar opmerkingen. Mijnheer Daniëls, ik heb het nog eens laten navragen, maar het is helemaal niet zo dat het binnen het katholiek onderwijs verboden is om iemand te benoemen die niet gedoopt is. Het is perfect mogelijk om een leerkracht in het kleuteronderwijs of lager onderwijs te benoemen ook al is die niet gedoopt. Daarom staat het ook niet in het arbeidsreglement. Had het erin gestaan, dan was het niet mogelijk geweest. Het staat er niet in en dus is het helemaal niet verboden.

Mijnheer De Gucht, u had het over het geïntegreerde karakter. In een katholieke school wordt godsdienstles gegeven, ook aan kleuters. Als het over verbeelding gaat, vertel ik vaak over het kleutertje dat in de klas een tekening wil maken van God. De juffrouw vraagt hoe het kleutertje dan weet hoe God eruitziet, waarop het kleutertje zegt: "Wacht maar tot mijn tekening af is, dan zult u zien hoe God eruitziet." Het zijn kleuters. Het maakt deel uit van het project van het katholiek onderwijs. Ook in de kleuterklas maakt dat er deel van uit. Ik weet niet waar u naar school bent gegaan, maar bij mij maakte dit deel uit van mijn onderwijs, ook van mijn kleuteronderwijs.

Scholen zijn niet verplicht om leerkrachten aan te wijzen die gedoopt zijn. Leerkrachten moeten niet per se gedoopt zijn, maar dit behoort tot het beleid

van de school. En er zijn scholen die ervoor kiezen om ook andere mensen te benoemen. Ik vind dit persoonlijk een goede zaak. De godsdienstlessen worden dan door iemand anders gegeven. Dat kan perfect binnen het project passen.

Er is nog een tweede zaak die ik heel belangrijk vind, het betreft het lesgeven in religie en óver religie. Mevrouw Krekels zei het heel mooi, het hoeft helemaal geen groot grondwettelijk debat te worden. Als u mij vraagt om de Grondwet aan te passen, moet ik u daar niet veel uitleg bij geven: ik ben daar geen fan van. En het is perfect mogelijk om via de eindtermen te zeggen dat er ook over religie moet worden gesproken in het onderwijs.

Maar mensen moeten ook les kunnen krijgen in een levensbeschouwing. Ik weet dat sommige mensen, ook heel bekende mensen, zeggen dat we alle religie weg moeten doen en iemand neutraal uitleg laten geven over de religies. Ik heb daar geen probleem mee, maar ik vind dat wie in een levensbeschouwing opgroeit, ook de kans moet krijgen om die levensbeschouwing te beleven.

Ik ben er ook geen fan van om levensbeschouwing volledig weg te halen uit de scholen, dat heb ik daarnet al duidelijk willen maken. Ik heb al een aantal schooltjes bezocht met veel kinderen van een niet-katholieke levensbeschouwing. De levensbeschouwing is heel belangrijk bij die kinderen thuis. Als we die volledig wegnemen van de school en enkel nog in de private sfeer houden, dan nemen we ook kansen weg om er nog voeling mee en vat op te hebben. Voor mij is dit ook een moeilijke kwestie.

Maar ik herhaal dat les in en les óver godsdienst voor mij twee aparte zaken zijn. Als u zegt dat we het er nog eens over moeten hebben in het debat over de eindtermen, dan kan dat. U hebt trouwens gelijk, op de ICCS van PISA scoren we niet zo fantastisch goed. We kunnen dit meenemen. Het is perfect mogelijk om het wat steviger proberen te verankeren in de eindtermen. Ik wil daar mee over debatteren, maar ik weet dat deze commissie er haar ding over wil doen en dat lijkt me heel interessant.

We willen natuurlijk graag veelkleurigheid, ook wat de keuze voor een lerarenopleiding betreft. Ik heb dit ook al met de opleidingsaanbieders besproken. Als we willen dat ook jongeren van andere levensbeschouwingen kiezen voor een opleiding als leraar, moeten ze natuurlijk ook voldoende kansen krijgen om nadien werk te vinden zonder van levensbeschouwing te moeten veranderen. Dat is ook een grote uitdaging waar we voor staan, maar het kan dus perfect volgens de bestaande regels.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik heb nog een kleine opmerking. Er wordt gedaan alsof uit de ICCS-studie blijkt dat de Vlaamse jongere enkel zo is. De studie is veel genuanceerder. Er zijn heel veel parameters en 97 procent van de jongeren zegt dat een goede burger iemand is die respect heeft voor mensen met een andere levensovertuiging. We zijn daarmee koploper in Europa. We mogen dus niet te kort door de bocht gaan door te zeggen dat onze jongeren de slechtsten van de groep zijn wat betreft burgerzin.

Minister Hilde Crevits: Mijn medewerkster laat weten dat de volgende meting volgend jaar, in 2016, gefinaliseerd wordt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het nieuwe type 9 in het onderwijs – 2723 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een heel specifieke vraag over het nieuwe type 9 in het onderwijs. We hebben beslist om naast de acht types in het buitengewoon onderwijs ook een negende type op te richten. Ik ben daar een groot voorstander van.

Het gaat om type 9 voor normaalbegaafde leerlingen met een autismespectrumstoornis (ASS). Het is in werking getreden op 1 september 2015, het begin van dit schooljaar. De scholen die type 9 mogen inrichten, hebt u al eerder door een besluit van de Vlaamse Regering bekendgemaakt.

We weten dat elk type recht heeft op een bepaalde omkadering, dus ook het nieuwe type 9. Het omkaderingsgewicht voor type 9 is nu op hetzelfde niveau vastgelegd als dat van type 3, maar het is lager dan bijvoorbeeld voor type 7, waar de afgelopen jaren veel jongeren met ASS in werden ondergebracht.

Ik heb een aantal voorbeelden van scholen die sinds 1 september type 9 inrichten, maar die te horen hebben gekregen dat er dit schooljaar voor type 9 niet meer lestijden worden gegeven dan voordien voor type 8. Normaal gezien, melden scholen, zou voor een herstructurering een nieuwe telling gebeuren op 1 oktober, maar ze hebben te horen gekregen dat de telling van 1 februari blijft gelden. Dat is gunstig voor veel scholen, zo is de verklaring. Maar voor de overschakeling van type 2 of type 7 naar type 9 is het gunstiger om de telling van 1 februari aan te houden, anders verliezen deze scholen lestijden.

De mensen in de betrokken scholen die voor de eerste keer type 9 inrichten en voor de rest niet herstructureren, hebben nood aan meer uren. Ze zijn op dit moment bang, nu ze die extra uren niet hebben gekregen, en ze integendeel uren en omkadering verliezen, dat ze bij de evaluatie van het nieuwe type 9 niet kunnen waarmaken wat ze zelf voor ogen hadden en dat ze daardoor niet enkel de jongeren met autisme de rekening moeten presenteren, maar dat ze ook zelf door de inspectie daarvoor de rekening zouden krijgen gepresenteerd.

Minister, hebt u zicht op het aantal scholen dat door de regeling zoals die nu is uitgewerkt, zal worden benadeeld, hoewel ze het nieuwe type 9 inrichten? Hebt u daarvan een overzicht? Kunt u voor deze scholen in een overgangsregeling voorzien, door alle scholen te laten hertellen maar wel op een voor de school aangepast moment? Bijvoorbeeld op dit moment, want nu worden de inschrijvingen voor het nieuwe type 9 stilaan duidelijk. Bent u bereid om dat in overweging te nemen? Hebt u zicht op de mogelijke kosten die dat met zich zou meebrengen?

Mijn vraag is lang geleden ingediend, in juni of juli. Ik wil er nog een kleine vraag aan toevoegen. Het is een concrete vraag van een school die nu type 9 organiseert. Er is een kind voor wie ze na de eerste twee weken van het schooljaar denken dat het goed zou zijn om hem een week thuis te laten, om al die indrukken tot zich te nemen. Ze vragen of het mogelijk is om via Bednet voort te onderwijzen. Dat blijkt vandaag niet mogelijk in het buitengewoon onderwijs. Valt dat misschien te overwegen? Het sluit mooi aan, om de mogelijkheden van het M-decreet, type 9 en Bednet maximaal op elkaar af te stemmen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil de vraag opnieuw een beetje nuanceren. We mogen niet vergeten dat type 9 om bepaalde redenen is ingevoerd, maar in de filosofie van het M-decreet was het oorspronkelijk niet de bedoeling om een type 9 op te richten. Het gaat om kinderen met ASS binnen een normale intelligentie. De bedoeling van het M-decreet was om zo veel mogelijk inclusief te werken. Er is wel gebleken dat die kinderen soms heel specifieke noden hebben, en daarom hebben we dat type toch ingericht.

Veel scholen zijn overgeschakeld naar dat type 9. De kinderen zaten eerst in een ander type. Binnen Onderwijsdecreet XXV is de discussie gevoerd om de hertelling niet door te voeren, omwille van die omkadering. Toch hebben we er toen ook voor gekozen om scholen die voor de eerste keer type 9 zouden inrichten, wel te laten hertellen in september. We merkten dat scholen bepaalde strategische plannen toonden. CLB's kwamen onder druk te staan om bepaalde verlagen of attestwijzigingen door te voeren. We dachten het op die manier te kunnen vatten.

In de toekomst zullen scholen die type 9 inrichten daarvoor de nodige omkadering krijgen. De kinderen worden geteld in februari, en de omkadering werkt dan nadien. Het is belangrijk om te weten dat een type 7, de kinderen met taalontwikkelingsstoornissen, een andere omkadering vraagt dan een type 9. Het is logisch in de omkaderingsregeling dat de kinderen van een type 9 beter aanleunen bij een type 3, omdat het ook gaat over structuren die nodig zijn bij bepaalde gedragingen. Die omkadering loopt wat gelijk. Vaak waren die kinderen voordien ingedeeld in type 3. Die nuancering zou ik in het achterhoofd houden, het blijft belangrijk bij de redenering die we toen hebben doorgevoerd.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Bedankt voor de aanvulling, mevrouw Krekels. Ik zou ze niet in het achterhoofd houden, maar in het voorhoofd. We hebben een heel moeilijke balans moeten zoeken tussen de effecten van de nieuwe maatregelen en de effecten van de bestaande regelingen.

Op dit ogenblik hebben we nog geen betrouwbare gegevens over de inschrijvingen, mevrouw Gennez, omdat die pas stabiel zijn eind september. Dat loopt volop. Binnen enkele dagen weten we dat.

Wat de overgangsregeling betreft: we hebben beslist om niet te hertellen omdat verschillende effecten van het M-decreet op elkaar hebben ingegrepen. De oprichting van type 9 is gebeurd in ongeveer de helft van de scholen voor buitengewoon basisonderwijs en buitengewoon secundair onderwijs. Dat is de eerste trend.

Twee, we zien een dalende trend in de leerlingenaantallen in het buitengewoon basisonderwijs en in bepaalde types en opleidingsvormen in het buitengewoon secundair onderwijs, bij vergelijking van de tellingen van februari 2014 en februari 2015. Op 1 februari 2014 werden in het buitengewoon basisonderwijs 30.339 leerlingen geteld. Op 1 februari 2015 waren dat er nog 29.433, een daling met 906 leerlingen of 3 procent.

Een derde evolutie is dat er ook belangrijke signalen zijn van verminderde instroom in het buitengewoon onderwijs voor het schooljaar 2015-2016. Die trend zet zich door. Dat is logisch. Het is net de bedoeling van het M-decreet. Op 21 september zien we dat er ongeveer vierhonderd kinderen minder zijn ingeschreven in het buitengewoon secundair onderwijs. In het basisonderwijs zullen dat er meer dan tweeduizend zijn. Het is nog zeer voorlopig, we kunnen nog geen conclusies trekken. Bovendien is er de uitwerking en implementatie van een prewaarborgregeling voor het buitengewoon basisonderwijs tegen 1 september 2015.

Als we het hertellen op de eerste schooldag van oktober 2015 hadden doorgezet, zou dat een onmiddellijk negatief effect hebben gehad op de personeelsformatie. Dat kun je echt niet maken. Daarom heb ik beslist om dat niet te doen. Het moet allemaal een beetje worden gestabiliseerd.

De omkadering voor type 9 is inderdaad vaak anders dan de omkadering van de types waar de leerlingen met ASS nu ingeschreven zijn. Sommige scholen zullen daardoor omkadering winnen, andere zullen omkadering verliezen. Met de CLB-sector en de onderwijskoepels is afgesproken om die effecten van winst en verlies zeer geleidelijk te laten plaatsvinden. Het niet hertellen draagt daartoe bij en neemt druk weg bij CLB's om leerlingen met ASS op korte termijn te herattesteren. We hadden gezegd dat het niet wordt geattesteerd, maar als we het onmiddellijk doen, vraagt iedereen een herattestering en dat is niet de bedoeling. Men moet de nodige tijd hebben om dat op een degelijke manier volgens de nieuwe toelatingsvoorwaarden te doen.

Voor het buitengewoon basisonderwijs werd ook gewerkt aan een prewaarborg-regeling die uitvoering moet krijgen vanaf 1 september 2015. De uitrol ervan zou organisatorisch zeer zwaar belast zijn geweest, indien door de hertelling in oktober in heel wat scholen het personeelsbestand drastisch zou wijzigen. Dat hebben we willen vermijden door die hertelling wat uit te stellen.

Voor het buitengewoon secundair onderwijs betekende de niet-hertelling een bestendiging van de bestaande situatie: in het verleden werd bij de oprichting van een nieuw type nooit geteld op 1 oktober. Voor de scholen die door de nieuwe omkadering van type 9 omkadering winnen of omkadering verliezen, zullen deze effecten zich wat meer spreiden in de tijd.

We hebben dat dus gewoon gedaan vanuit het streven om een aantal trends, waarvan ik er een vijftal heb genoemd, in alle rust hun ingang te laten vinden in het buitengewoon onderwijs. Dat is de reden waarom het beslist is zoals het beslist is.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Ik zag de logica van de besluitvorming. Ik kon er mij iets bij voorstellen. Maar misschien kunt u, indien u tegen het eind van de maand wat stabielere cijfers hebt, ons deze cijfers bezorgen zonder dat wij u daarvoor opnieuw moeten lastigvallen.

Hebt u desgevallend enig zicht op de kostprijs? Dat gaat u, mocht u toch van plan zijn te hertellen, aan de hand van stabiele cijfers kunnen doen. Misschien valt het allemaal wel mee. Dat is wat ik probeer te zeggen. Stel dat het over niet zoveel middelen gaat, overweegt u dan om sneller te hertellen?

Minister Hilde Crevits: Voor mij is het nu cruciaal dat we stabiele cijfers hebben. U weet dat we hebben beslist dat we voor kinderen met ASS geen herattestering zullen doen. Uiteindelijk is de rust daar weergekeerd. Ik heb heel kwade ouders aan de lijn gehad. Voor de ouders kan het niet zo'n grote rol spelen, het waren vooral de scholen die daarop speelden. Ik zou daarin graag de afspraken volgen. Ik hoop dat u gelijk hebt, dat het redelijk te doen is. Ik kan vandaag niet zeggen wie voor- of nadeel heeft bij het al of niet hertellen. We zullen de reële cijfers zo snel mogelijk bezorgen. Ik wil dat ook zo overmaken. Ik wil reële cijfers over hoeveel kindjes nu de overstap hebben gezet naar het gewoon onderwijs. Dat is op dit ogenblik nog altijd zeer instabiel. Men kan nog altijd de stap zetten. Ik heb gezegd dat ik geen cijfers wil communiceren of publiceren zolang ik geen stabiele basis heb.

Mevrouw Gennez, ik ben wel verheugd over de verantwoorde manier waarop iedereen, over de grenzen tussen meerderheid en oppositie heen, daarmee is

omgegaan. De scholen en de CLB's zetten zich enorm in. Mijn respect voor de manier waarop ze die verantwoordelijkheid hebben opgenomen, is zeer groot. We hebben hun ook wel wat meer tijd gegeven. We hebben de GON bevroren. We hebben vanuit het parlement een aantal goede ingrepen gedaan. Maar ik zou nu graag de afspraken zo goed mogelijk volgen. Ik houd rekening met uw vraag. Ik zal starten met het geven van zo stabiel mogelijke cijfers, zodra we ze hebben.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Overweegt u ook Bednet?

Minister Hilde Crevits: Dat is een nieuwe vraag. Bednet zit nu in een heel speciale periode. Het is de eerste keer dat elk chronisch ziek kindje in principe recht heeft op een of andere vorm van onderwijs aan huis of onderwijs op afstand. Voorlopig wordt dat nog niet ingezet voor kinderen die in het buitengewoon onderwijs terecht kunnen en een weekje Bednet zouden kunnen krijgen. Bednet zit nu in een transformatieperiode. Onderwijs op afstand en onderwijs aan huis moeten één systeem worden. Ik sluit niet uit dat we hier in de toekomst rekening mee zullen houden, maar nu hebben ze de handen vol om alle chronisch zieke kinderen te kunnen inschakelen. Zij hebben daar ook een budget voor gekregen. Ik sluit niet uit dat we bekijken wat al dan niet mogelijk is. Het buitengewoon onderwijs is wel zeer goed omkaderd. Ik vind ook dat daar de verantwoordelijkheid moet worden opgenomen. Ik houd rekening met uw vraag. Het is interessant om na te denken over hoe we ervoor kunnen zorgen dat dat gebeurt. Misschien kan het door een eenvoudige ingreep vanuit het onderwijs zelf. Je hebt daar niet noodzakelijk Bednet voor nodig. Ik neem het op en we bekijken wat we eventueel kunnen doen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de uitvoering van het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs en een brede eerste graad – 2773 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de screening van de basisopties in de eerste graad – 2778 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp·a): Dit is ook weer een vraag waarvan je zou kunnen zeggen dat ze dateert uit de middeleeuwen. Minister, ondertussen hebt u in uw rentree-interviews al wat meer inzicht gegeven over de hervorming van het secundair onderwijs.

Begin juli kondigde u aan dat u zult snoeien in het aantal opties in de eerste graad. Nu blijkt dat bijna 90 procent van de leerlingen in het tweede jaar van het secundair onderwijs in moderne wetenschappen, Latijn, sociale en technische vorming, handel, mechanica-elektriciteit en Grieks-Latijn zitten. Dat zijn maar zes opties van het ruime aanbod. Andere opties zijn opvallend dunbevolkt: hotel en voeding, creatie en vormgeving, grafische communicatie en media. Deze opties worden aan veel minder scholen aangeboden. Dan heb je nog nicheringingen zoals maritieme technieken, textiel of ballet en de topsportscholen. Na de eerste graad stroomt de meerderheid van de leerlingen door naar een studierichting van de tweede graad die aansluit bij de gevolgde basisoptie van de eerste graad.

In het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs staat inderdaad dat het aantal basisopties gereduceerd zal worden om zo te komen tot een brede graad. Hoe 'breed' die nieuwe eerste graad zal worden, is echter nog steeds niet duidelijk. Feit is dat er opties zullen blijven bestaan en dat dus niet iedereen hetzelfde brede aanbod zal krijgen. In de tweede en derde graad wil u een reductie van het aantal richtingen. Dat lijkt me raadzaam. Het mes moet in de huidige 256 richtingen. Daarin zullen wij u overigens steunen.

Minister, wanneer plant u in het aantal opties te snoeien? Welke opties in de eerste graad blijven er zeker bestaan? Is hierover al overleg geweest met de koepels en scholen?

Naar aanleiding van de screening van het Agentschap voor Kwaliteitszorg in Onderwijs en Vorming (AKOV) in april stelde u dat er fors zou worden gesnoeid in het aantal studierichtingen. Wat is hier de stand van zaken? Wat is de precieze timing? Kunt u aangeven welke richtingen desgevallend zullen verdwijnen? Wat is de stand van zaken van de brede eerste graad? Wanneer zult u die invoeren en hoe zal die er desgevallend uitzien?

Bij uw communicatie in het begin van het schooljaar spreekt u ook over oriëntering. Dat is uiteraard zeer belangrijk. U hebt te kennen gegeven dat u het B-attest in de toekomst zult gebruiken om effectief te oriënteren en niet meer toe te laten dat kinderen of jongeren een jaar overdoen. Hebt u daarover al een beslissing genomen? Zo ja, kunt u die dan nog eens motiveren?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik denk altijd dat ik dat masterplan niet goed gelezen heb, maar ik heb in het masterplan zelf nog eens goed gezocht waar de term 'brede eerste graad' voorkomt. Die term komt er niet in voor. Het woord 'brede' komt er twee keer in voor, telkens in de context van 'brede school', in het kader van infrastructuur en multifunctionele inzet. Mevrouw Gennez, uw partij was erbij toen we dat akkoord hebben gesloten.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Zoals u nu hervorming 'modernisering' noemt, mag ik vanuit mijn partij de brede eerste graad verdedigen.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik dacht dat u citeerde en naar het masterplan verwees. Ik wil problemen vermijden: het staat niet in het masterplan voor het secundair onderwijs.

In het masterplan voor de hervorming van het secundair onderwijs is wel opgenomen dat in het eerste leerjaar van de eerste graad naast de basisvorming in het keuzegedeelte verschillende differentiatiemogelijkheden worden aangeboden. Dit betreft zowel uitdagende pakketten voor wie meer aan kan, als remediërende pakketten voor wie het moeilijker heeft om de sleutelcompetenties van de basisvorming te bereiken. Op die manier worden alle leerlingen uitgedaagd op hun niveau. En dan een belangrijke zin, op bladzijde 19, tweede alinea: "In het tweede leerjaar worden de bestaande basisopties gescreend, geüpdatet en gereduceerd tot een kleiner aantal. Deze herwerkte basisopties, waaruit de leerling kiest, maken samen met de remediëring/verdieping deel uit van de 7 uur bovenop de basisvorming."

Minister, uit de screening van de eerste graad die het AKOV maakte en die De Standaard kon inkijken, besluit u dat het aantal basisopties inderdaad kan worden gereduceerd, maar dat de heel kleine richtingen niet per definitie gedoemd zijn te verdwijnen. U gaf ook aan uw conclusies binnenkort in een conceptnota te zullen gieten.

Minister, de eerste vraag die ik wou stellen, is uiteraard al achterhaald, want alles staat open en bloot op de site van AKOV, wat natuurlijk wel maakt dat de volgende vragen iets interessanter worden. Welke criteria stelt u voor te hanteren als het gaat over de vraag welke opties al dan niet zouden verdwijnen? Bijna 70 procent van de keuzes in het tweede jaar situeren zich immers in 3 richtingen. In het beroepsvoorbereidend leerjaar zijn er 33 beroepenvelden via de combinaties, maar meer dan 85 procent van de leerlingen kiest 10 niet-gecombineerde beroepenvelden. Hoe verhouden die criteria zich tegenover wat u de 'nicheopties' hebt genoemd? Wat is de timing van uw conceptnota? Als we daarmee verder gaan, dan zou het toch leuk zijn dat wij, en niet De Standaard, die eerst kunnen inkijken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, het is evident dat de screening van AKOV aan het parlement kan worden bezorgd. De vraag was eigenlijk dat mijn administratie, net zoals bij de screening van de tweede en de derde graad, ook de eerste graad eens zou komen toelichten. U hoeft niet te wachten op die toelichting: dit is klaar. Ik laat het over aan de regeling van de werkzaamheden of die eerste graad hier ook wordt toegelicht of niet. Dit is online raadpleegbaar op de website van het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS). Dat is een zeer mooie afkorting. We zijn goed in afkortingen. We worden steeds beter.

Mevrouw Gennez, ik word in alle interviews altijd geconfronteerd met een enorme spraakverwarring met betrekking tot die brede eerste graad. U hebt dat ook weer gelezen naar aanleiding van 1 september. Men zegt altijd dat sp.a een brede eerste graad wil. Dan zeg ik dat dat geen eenheidsworst is, dat het niet de brede eerste graad van Pascal Smet is, waarna Pascal Smet me dan belt om te zeggen dat dit ook niet zo is. Er is ooit, een paar jaar geleden eens een nota gemaakt waarin men het had over een hele brede eerste graad. Toen we het masterplan dan hebben goedgekeurd, hebben we gezegd: neen, die is het. Dat was niet de hele brede eerste graad. In het masterplan is er geen sprake van die brede eerste graad. Collega Daniëls heeft letterlijk voorgelezen wat we willen doen. Je zou echter kunnen zeggen dat die breder is dan vandaag. Ik wil die discussie dus niet voeren. Dat is niet deze die in de nota van een paar jaar geleden stond, maar dat is letterlijk wat er in het masterplan staat. De basisopties blijven bestaan, maar ze worden geactualiseerd en in aantal gereduceerd. Dat staat er letterlijk en dat is de opdracht waarvoor we staan.

Mijnheer Daniëls, wat de criteria betreft: ik ga hier nu niet beginnen te zeggen hoe ik het zie. We hebben een voorstel dat we eerst eens binnen de regering willen bekijken, en ook een plan van aanpak dat we willen bekijken. Voor mij kan dat nu allemaal heel snel gaan. Uiteraard zal daar in het parlement zeer uitvoerig over worden gedebatteerd. Daar ben ik van overtuigd. Het is voor mij niet alleen een kwestie van reductie. Ik wil geen fetisj maken van reduceren. Dat kan ook bundelen, samenvoegen zijn. Ik wil wel dat het transparant en helder is, en dat het keuzemogelijkheden laat voor jongeren met het oog op de tweede en de derde graad.

Het staat nu niet in de vragen, maar wat me eigenlijk wel zorgen baart, is dat veel leerlingen die een optie kiezen in de eerste graad, die bijvoorbeeld per toeval in een technische school terecht komen, of in het aso, in de tweede graad al moeite hebben om nog te veranderen. Dat vind ik eigenlijk een beetje spijtig. Dat heeft echter minder te maken met het systeem. In theorie kunnen ze dat, maar door het aanbod zoals dat wordt georganiseerd, lukt dat de facto niet of nauwelijks. Dat heeft eigenlijk minder te maken met structuren die we moeten wijzigen dan met wat nu wordt aangeboden. Daar moeten we dus ook aan werken. Het is dus niet louter een discussie over reducties, maar ook een discussie over de vraag welke inhoud wordt aangeboden.

De screenings maken uiteraard de basis uit voor het uittekenen van het toekomstige aanbod. Jullie vroegen me naar de timing. Ik wil echt wel vooruit. Ik denk dat we echt vooruit kunnen. Mijnheer Daniëls, ik ben er echt van overtuigd dat we, met de zin voor verandering, innovatie en versterking die deze Vlaamse Regering eigen is, uiteindelijk tegen het einde van dit kalenderjaar tot een nieuw concept moeten komen.

De komende maanden zullen cruciaal zijn, denk ik, om overeenstemming te vinden. Ik ga er ook van uit dat we die zullen vinden, ook in het belang van de leerlingen en het integrale secundair onderwijsveld. Het masterplan is trouwens een zeer goede leidraad. Het is een basis, en dan moeten we kiezen op welke manier we daarmee werken.

Mevrouw Gennez, wat dat B-attest betreft, ik raad u ook aan om dat masterplan eens goed te lezen. Dat B-attest staat letterlijk in het masterplan secundair onderwijs. Ik ken het paginanummer nu niet van buiten, maar... *(Opmerkingen van mevrouw Caroline Gennez)*

Dat is bij dezen genoteerd. Dat is tweetwaardig.

We hebben met deze regering beslist om het masterplan volledig uit te voeren. Ik vind dit trouwens een heel waardevolle maatregel. We vinden allemaal dat leraars moeten worden geherwaardeerd. Ik vind dan ook dat je klassenraden moet waarderen. Je hebt A-, B- en C-attesten. Als men een B-attest geeft, dan zou dat eigenlijk moeten zijn met de bedoeling om jongeren ook eens een zicht te geven op heroriëntatie. In het masterplan staat niet dat zittenblijven onmogelijk is als men een B-attest heeft, maar er staat wel in dat het in principe tot heroriëntatie zou moeten leiden. Uiteraard kan het nog, met een goede motivering door de klassenraad of het persoonlijk engagement van de leerling, dat men blijft zitten. Ik vind het alleen in de discussie die is ontstaan, totaal fout te doen alsof zittenblijven het meest romantische ideaal is voor jongeren die 15, 16 jaar zijn, als ik zie hoe jongeren evolueren als ze 15, 16 zijn. Als je midden in je puberteit zit en je komt terecht in een klas met leerlingen die een jaar jonger zijn, dan heeft dat ook een enorm effect. Als het dan bijvoorbeeld gaat over leerlingen met kleine tekorten, dan lijkt het dat het nefaste effecten kan geven als die heel hun schooljaar moeten overdoen. Ik vind wel dat we daar zeer zorgvuldig mee moeten omgaan, maar ik wil ook wel wat vertrouwenwekkende daden stellen in de richting van de klassenraad.

Het besluit is nog niet goedgekeurd door de Vlaamse Regering, maar aangezien het inherent deel uitmaakt van het masterplan, ga ik ervan uit dat er ook op dat punt gestaag werk wordt gemaakt van de uitvoering.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Minister, u hebt waarschijnlijk begrepen dat ik inderdaad een voorstander blijf van een bredere eerste graad dan deze die vandaag in het masterplan is opgenomen. Dat is mijn persoonlijke visie. Dat is toegelaten, denk ik. Ik zat de vorige keer in een ander parlement en ik heb dat ook altijd aan mijn partijgenoten laten weten. Ik zal gewoon de uitvoering van het masterplan opvolgen zoals dat wordt uitgerold, en ik denk dat heel veel stakeholders in het Vlaams onderwijs dat met mij zullen doen.

Minister, u zegt dat het B-attest in principe heroriënterend is, maar dat zittenblijven niet onmogelijk is. Heb ik dat goed? Ik romantiseer niet: versta me niet verkeerd. Ik kan me echter wel voorstellen dat ouders en leerlingen er in een aantal gevallen voor kiezen om wel te overwegen het jaar over te doen in dezelfde richting. Dat blijft dan toch mogelijk. Het is niet volledig de keuze van

de klassenraad om verplicht te heroriënteren. Dat is een nuance die ik niet zo via de pers had meegekregen, maar die ik zeker zinvol vind.

U pint zich niet vast op een timing, maar kunt u zeggen waar u vandaag staat? Is dat nog op het niveau van een nota vanuit uw kabinet, die dan naar ik aanneem ter discussie ligt in interkabinettenwerkgroepen, in de regering? Hebt u al overleg met de stakeholders zelf, die, denk ik, toch wel hopen op een snelle beslissing en snelle duidelijkheid?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Ik heb hier goed genoteerd dat mevrouw Gennez zegt – persoonlijk, maar toch – eigenlijk te vinden dat die brede eerste graad niet goed genoeg in het goedgekeurde masterplan staat. Dat is dan toch al een manier van lezen die er zou zijn geweest, maar het staat er niet in, dat klopt. Dat is bij dezen afgehandeld. Ik neem daar akte van.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Ik ben in goed gezelschap als het gaat over kritiek op het masterplan: uw voorzitter is daar ook sterk in geweest in het recente verleden.

De heer Koen Daniëls (N-VA): Mijn voorzitter heeft altijd letterlijk geciteerd. Ik weet dat hij letterlijk heeft geciteerd, omdat mensen bepaalde teksten voor hem schreven. Daar hoef ik niet aan te twijfelen. Ik noteer echter wat u hebt gezegd.

Minister, ik ben blij dat u niet zegt dat het zus of zo is voor de nicheopties. Als ik de screening lees, kan ik niet meteen zeggen: die wel en die niet. Waar kijken we naar? Kijken we naar de afstudeermogelijkheden? Kijken we naar de arbeidsmarkt? Naar de trajecten van de leerlingen? Er komt nog een vraag bij: hoe komt het dat het traject van die leerlingen op die manier loopt? Stel dat ze geen aansluiting hebben, ligt dat aan de leerling of ligt dat aan de inhoud die we in bepaalde opleidingen geven? Dat issue is toch iets complexer dan enkel en alleen kijken naar doorstroomgegevens. Ik ben blij dat dit debat verder wordt gevoerd en dat we te gepasten tijde op de hoogte zullen worden gebracht.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Qua timing moet het zo vlug mogelijk. Mijnheer Daniëls, ik ben het met u eens dat we het zorgvuldig moeten bekijken, maar we moeten het nu wel doen. Het veld is er rijp voor, we moeten door de discussies. Er is een verschil tussen het afschaffen van een richting en het verbreden. Ik ben bang dat je kinderen in het eerste en tweede middelbaar al definitief opsluit in een nicherichting, en dat is niet altijd de beste optie. We raken daar wel door in de komende weken. Dit verhaal wordt vervolgd.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Caroline Gennez aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het M-decreet en de draagkracht van scholen – 2774 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Het M-decreet is de olifant in de kamer bij het begin van het nieuwe schooljaar. Dat zorgt voor kansen voor heel wat jongeren en hun ouders, maar ook voor ongerustheid bij sommige directies, eerst bij de

mensen van het buitengewoon onderwijs, en nu bij de mensen van het gewoon onderwijs. Reden van deze ongerustheid is het aantal inschrijvingen van leerlingen met een ernstige stoornis. Uiteraard zijn scholen in het gewoon onderwijs vandaag al gewoon om leerlingen op te vangen met lichtere leerstoornissen zoals dyslexie, dyscalculie, dysorthografie.

Nu de inschrijvingen stilaan zijn afgerond, zien ze dat kinderen met zware beperkingen ook hun kans wagen en hun recht doen gelden in het gewone onderwijs. Het gaat over zware vormen van autisme – voor zij die niet in type 9 terecht kunnen met een gewoon intelligentieniveau – het syndroom van Down, slechthorenden en slechtzienden. Scholen krijgen zo heel wat extra uitdagingen, maar ze worden wel nog steeds geconfronteerd met de besparingen die vanaf dit schooljaar extra impact hebben.

Sommige scholen gaan dan maar op eigen houtje creatief aan de slag om deze nieuwe uitdagingen aan te gaan. Zo stellen ze bijvoorbeeld een extra zorgcoördinator aan waardoor er dan weer lesuren wegvallen. Scholen vrezen dat ze onvoldoende omkadering en middelen zullen hebben, of dat ze hun leerplannen niet meer zullen halen.

Minister, misschien zult u antwoorden op mijn vraag: op het einde van de maand. Hoe groot is het aantal leerlingen met een zware stoornis die zich inschreven in het regulier middelbaaronderwijsaanbod? Bent u bereid en van plan extra middelen te plannen om scholen en leerkrachten te ondersteunen bij deze nieuwe uitdagingen? Het gaat over een school die te kennen geeft een tekort aan draagkracht te hebben. Dat is natuurlijk een subjectief gegeven. Die school moet in staat worden gesteld om via extra middelen de redelijke aanpassingen te doen die nodig zijn om de kinderen die dat willen en het recht hebben in een gewone school les te volgen, voldoende te kunnen omkaderen en maatwerk te kunnen bieden.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Deze bezorgdheid hebben we al voor de vakantie gehoord. Het verbaast ons wel dat zulke zware vormen van autisme, het syndroom van Down enzovoort nu al in het gewoon onderwijs belanden. De N-VA heeft er altijd voor gepleit dat scholen zich moeten kunnen beroepen op redelijke aanpassingen en dat het in de eerste plaats de bedoeling is dat het gemeenschappelijk curriculum kan worden gevolgd.

Bij kinderen met zware vormen van autisme en het syndroom van Down is dat niet altijd het geval. Het verbaast ons dat scholen zich dan toch niet kunnen beroepen op die twee delen van het decreet. Er is een inschrijving onder ontbindende voorwaarden waardoor een school eerst stappen kan zetten. Als dan blijkt dat het toch niet lukt, kan de school zich daarop beroepen. Maar daar loopt het wat stroef. Ook in de samenwerking met het CLB blijken bepaalde regelgevingen niet altijd even duidelijk.

Er is een groeiende bezorgdheid van de middelmatige en de sterke leerlingen of ze nog voldoende aan bod zullen komen. Er zouden nu ook scholen voor hoogbegeefden worden opgericht. Het kan niet de bedoeling zijn dat we een M-decreet invoeren om inclusie te bevorderen en dat we daarna buitengewone scholen ontwikkelen voor de sterke leerlingen. Dan zijn we bezig in een omgekeerde wereld.

Ik pleit voor redelijke aanpassingen, en om het volgen van het gemeenschappelijk curriculum meer op de voorgrond te zetten, net om dat M-decreet en het inclusief onderwijs te laten slagen. We hebben een heel sterk bijzonder onderwijs. Dat gaan we ook blijven uitbouwen voor de kinderen die het nodig hebben, maar de kinderen die het kunnen combineren in de gewone school zijn daar uiteraard meer dan welkom.

Het zou niet nodig moeten zijn om daar extra middelen voor te plannen, want het moet kunnen binnen de redelijke aanpassingen. Het antwoord over de extra middelen laat ik uiteraard over aan u, minister, maar ik kan niet nalaten om even te citeren uit een onderzoek van 2004.

Ik botste er onlangs op, en vind het belangrijk om dit mee te geven. Zoals er wordt gezegd dat het belangrijk is dat de infrastructuur een zeker niveau haalt, wordt gesteld dat financiële middelen een noodzakelijke maar geen voldoende voorwaarde vormen om efficiënt te zijn. Een bepaalde omvang van werkingsmiddelen is noodzakelijk, maar als dat is gerealiseerd, zal een bijkomende verhoging nog maar weinig impact hebben op de prestaties en het welbevinden van de leerlingen. Niet de hoogte van de financiële middelen maar de wijze waarop die worden aangewend is van belang. We moeten daarvan vertrekken wanneer we nadenken over aanpassingen. Met het gemeenschappelijk curriculum en de beschikbare middelen voor ogen denk ik dat we in staat moeten zijn om het M-decreet te doen slagen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, ik dank u voor de nuttige vragen. Bij wijze van introductie wil ik zeggen dat ik blij was met de goede berichtgeving over het M-decreet van 1 september. Ik was een beetje verrast dat de VRT in een reportage als uithangbord van wat het M-decreet is, twee kindjes met het syndroom van Down opvoerde. Dat heeft er eigenlijk niets mee te maken. Die kindjes kunnen in elk geval in het buitengewoon onderwijs terecht en nadien via ion-begeleiding in het gewoon onderwijs een aangepast curriculum volgen. Die reportage leidde dan tot een stroom van reacties die niet nodig waren. Het M-decreet heeft een ander doel dan wat daar werd gezegd. Maar in het algemeen was ik tevreden met de berichtgeving – ook als ik zie hoe scholen met het M-decreet omgaan.

Ik ga nu in op de vragen. Er zijn geen gegevens beschikbaar over leerlingen met een zware stoornis die zich zouden hebben ingeschreven in het gewoon secundair onderwijs. 'Zware stoornis' is immers geen kenmerk dat in de leerlingendatabanken wordt geregistreerd. Ook na 1 oktober zal dat zo zijn. Deze leerlingen kunnen worden geïdentificeerd als ze met een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs in het gewoon onderwijs zijn ingeschreven. Deze leerlingen worden dan zichtbaar in de populatie van gon-leerlingen. Leerlingen met een verslag voor toegang tot buitengewoon onderwijs die ingeschreven zijn in het gewoon onderwijs, komen op dezelfde wijze als leerlingen met een gemotiveerd verslag in aanmerking voor gon-begeleiding. Op de eerste schooldag van oktober 2015 zullen de leerlingen die in aanmerking komen voor gon-ondersteuning worden geteld. Maar het gaat dan om zowel leerlingen met een gemotiveerd verslag als om leerlingen die met een verslag buitengewoon onderwijs in het gewoon onderwijs terechtkomen.

Het M-decreet voorziet in een waarborgregeling. In tegenstelling tot het basis-onderwijs, waar er al een daling van de leerlingenaantallen was, was dat voor het secundair onderwijs nog niet het geval. Voor het basisonderwijs werd daarom de prewaarborgregeling uitgewerkt, maar dat is nog niet voor het secundair onderwijs het geval. Als uit de teldagen van februari zou blijken dat ook in het buso de leerlingenaantallen teruglopen, dan zal ook daar een waarborgregeling toegepast kunnen worden voor het gewoon secundair onderwijs. Verder blijft het systeem van gon-ondersteuning bestaan.

Het overleg met de sociale partners is opgestart om tot een ander ondersteuningsmodel te komen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften in het gewoon onderwijs, vertrekkende van de onderzoeksresultaten van het wetenschappelijk

onderzoek over gon en ion. Vandaag is alles stoornisgedreven. We willen gaan naar een toestand waar niet met de stoornis, maar met de specifieke behoeften van het kind rekening wordt gehouden. Een stoornis op zich betekent immers niet automatisch dat men nood heeft aan gon-begeleiding, en iemand zonder een stoornis zou daar wel nood aan kunnen hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.